Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 206	Łódź, Wtorek 3 września 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג כח מנחם אב תרפ"ט	№ 206

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

50.000 דאָלאַר טעגליך קיין א"י

ווערט שיקען דער אמעריקאַנער נויט-הילפס-פאַנד

יאָרק, 2. (יט"א טעלעגראַפיש)

די עקזעקוטיווע פונ'ם אַמעריקאַנער נויט-הילפס-פאָנד פאַר די קרבנות פון די א"י געשעהענישען האָט בעשלאָסען אַרויסצושיקען קיין א"י 50 טויזענד דאָלאַר אַ טאָג אַזוי לאַנג ווי דאָס וועט זיין נויטיג.

נ"ו יאָרק, 2. (יט"א טעלעגראַפיש)

די „דזשאָינט" האָט בעשטימט 50,000 דאָלאַר פאַר די געליטענע אין א"י 13,000 דאָלאַר זענען שוין געזאַמעלט און אַרויסגעשיקט געוואָרען. 10,000 דאָלאַר האָט געגעבען הערבערט לעהמאַן.

אמעריקע זאָל איבערנעהמען דעם מאַנדאַט?

לאָנדאָן, 2. (יט"א טעלעגראַפיש) די היינטיגע „מאָרגען פּאָסט" טיילט מיט פון וואַשינגטאָן, אַז דאָרט ווערט שטאַרק געשמועסט וועגען דעם, אַז אַמעריקאַ זאָל איבערנעהמען דעם מאַנדאַט איבער א"י די אַמעריקאַנער רעגירונג איז אָבער נישט גענייגט צו דעם, שרייבט די צייטונג ערשטענס, צוליב די שווערינקייטען וויל אַמעריקאַ געהערט נישט צום פעלקער-בונד. ווייטער שרייבט די צייטונג, אַז דער קריטיציזם בנוגע ענגלאַנד און אַמעריקאַ שטאַמט אין אַ גרויסער מאָס צוליב דעם וואָס דער הויפּט-צושטעלער פון ידיעות איז געווען די יט"א.

געפענט די סעסיע פון פעלקער-בונד-ראַט

גענף, 2. (אַטע) דעם הויפּט-אינטערעס פון דער הערבסט-סעסיע פון דער פעלקער-ליגע-ראַט וועלכע האָט זיך היינט געעפענט רופען אַרויס די פראַגע וועגען ווידער אויסוועהלען פּוילען אין ראַט פון דער ליגע און די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. צו דער סעסיע זענען געקומען פאָרשטעהער פון 53 מדינות און אַ רייה פיהרענדע מלוכה-מענער, ווי מאַקדאָנאַלד, בריאַן, שטרעזעמאַן א. א.

די אונטערוועגס פון דעם פאָרשטעהער פון פּוילען אין ארץ-ישראל — גענעראַל-קאָנסול זבר שעוסקי בעת די בלוטיגע געשעהענישען, אין א"י האָט אַרויסגערופען פיל סימפּאַטיע פאַר פּוילען.

בעפעהל צו עוואַקואירען צפת

ווין, 2. (אַטע) לויט די בעריכטען פון די ווינער צייטונגען האָט די ענגלישע אַדמיניסטראַציע ביז איצט נאָך נישט בעוויזען איינאַנצען צו בעהערשען די סיטואַציע אין ארץ-ישראל, זי שטעלט אויף געגען זיך סיי די אַראַבער, סיי די יודען צוליב איהר נישט-דעצידירטער פּאָליטיק.

נעכטען האָט די פעראָרדנונג פון דער מיליטערישער מאַכט אין ירושלים אַרויסגערופען אַ שטורם מיט פּראָטעסטען. עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ בעפעהל וועגען פערלאָזען דורך אַלע יודען צפת. דעלעגאַטען פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע האָבען איבערגעגעבען דעם הויך-קאָמיסאַר אַ פּראָטעסט. עס איז פאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ און דער ענין איז ערלעדיגט געוואָרען אויף דער העלפט, ד. ה. מען וועט עוואַקואירען די פרויען און קינדער, די מענער וועלען אָבער ווייטער בלייבען.

ווין, 2. (אַטע) די סיטואַציע איז בעזונדערע שרעקליך אין צפת. עס ליגען אויף די גאַסען די טויטע קערפּער פון די געפאַלענע, ווייל די מיליטערישע מאַכט האָט נאָך נישט בעשטימט די מיליטערישע אָפּטיילונגען, וועלכע דאַרפען בעגלייטען די לויות אָהן מיליטערישער בעגלייטונג קענען די לויות נישט פאָרקומען, ווייל עס קומען נאָך פאָר אָנפאַלען פון די אַראַבער.

ירושלים, 2. (יט"א טעלעגראַפיש) די צאָהל הרוגים אין צפת איז פעסטגעשטעלט אויף 15. פיל פון די הרוגים איז אונמעגליך צו דערקענען זייערע קערפּערס זענען פערקוילט.

קאָלאָניע יסוד-המעלה פערניכטעט

קאַירא, 2 (י.ט.א טעלעגראַפיש). די ווייטערדיגע ידיעות, וואָס קומען אָן גיבען אַ גרונד זיך צו בעאונרוהיגען וועגען דעם גורל פון די צפון-קאָלאָניעס. די קאָלאָניע יסוד-המעלה איז בעפאַלען געוואָרען דורך די אַראַבער, וועלכע האָבען נישט געטראָפען קיין שום ווידערשטאַנד. די קאָלאָניע איז פריהער עוואַקואירט געוואָרען.

קיין שום ענגלישער זעלנער זענען בעת'ן אָנפאַל נישט געווען, הגם די מאַכט האָט פער-זיכערט, אַז זי האָט בעהערשט די לאַגע און ס'דראָהט שוין נישט קיין שום געפאַהר, איז די קאָלאָניע אָהן שום שטערונג פערניכטעט געוואָרען.

די שוידערליכע רציחות

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). יט"א בעקומט ווייטערדיגע ידיעות וועגען די שוידער-האַפטע רציחות, וואָס זענען פאָרגעקומען בעת די לעצטע געשעהענישען. דער עלטסטער יודישער בעקער איז פערברענט געוואָרען, מ'האָט איהם אויפגעשניטען דעם בויך און אַרויסגעוואָרפען די געדערים. אַנדערע האָט מען קאַסטרירט. ביי פיל האָט מען צושפּאַלטען די שאַרבענס און אַרויסגע-גאָסען דעם מאַרך. ביי אַמעריקאַנער קינדער האָט מען איבערשניטען די העלזלעך און די קערפּער-לעך פערבראָטען ווי שטיקער פלייש. דער לעהרער דוטניקאָוו פון תל-אביב איז דערשטיקט געוואָרען. אַ פרוי פון תל-אביב איז געפייניגט געוואָרען און איז צום סוף אויפגעהאָנגען געוואָרען פאַר די האָר. אַ 9 חדשים'דיג קינד האָט מען אָפּגעהאַקט דאָס קעפּעל. אַ קינד פון 13 יאָהר איז צוגערויבט געוואָרען און די מוטער איז פערברענט געוואָרען. די געבליבענע זענען אַנטלאָפען קיין ירושלים.

אַראַבער האָבען איהם דערהרגעט

ירושלים, 2 (ספּ. טעל.) דער קענער פון אַראַביש פראַגען, דער יוד קאַראל ווינער איז דער'הרג'עט געוואָרען דורך די אַראַבער בעת די שלאַכטען דעם 23 אויגוסט, בעת'ן עפענען זיין טעסטאַמענט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ווינער האָט פערשריבען 10 טויזענד פונט שטערלינג פאַר מוזולמענישע אינסטיטוציעס.

איינציגע אַראַבער האָבען געוואָרענט

קאַירא, 2 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) פיל יודען פון א"י, וואָס קומען אָן פון עגיפּטען דערצעהלען, אַז אָפּענהערציגע אַראַבער האָבען עטליכע מאָל געוואָרענט די מאַכט און די יודען וועגען די בעפאָרשטעהענדע אומרוהען. די יודען האָבען די וואָרנונגען גרינגעשעצט.

אַלע דערצעהלען וועגען דער העראָישער האַלטונג פון דער יודישער זעלבסטשוץ, וואָס האָט פערשאַפט פיל כבוד און געראַטעוועט פיל לע-בענס פון די יודען אין אַלטשטאָט פון ירושלים.

ווייטערדיגע דעפּעשען זעה 2-טע זייט.

רעוויזיאָניסטישער פּראָטעסט-מיטינג

היינט, דינסטאָג, דעם 3-טען סעפּטעמבער, 8.30 אין אָוועגד קומט פאָר אין זאַל פון „הזמיר" צל. קאָשטשושקי 21 אַ גרויסער

רעוויזיאָניסטישער פּראָטעסט-מיטינג

א. ד. ט. „די איצטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל און די פראַגע וועגען אַ יודישען לעגיאָן".

ס'וועלען רעפערירען די ח"ח: רעד. מ. לייזעראָוויטש (וואַרשאַ), ד"ר סאָכאָטשעווסקי, ד. הערשקאָוויטש און ד. זאַנדער.

אכטונג, „בית לחם", ווסכאָדניאַ 68/70

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז דינסטאַג, דעם 10-טען סעפּטעמבער 1929 קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל, ווסכאָדניאַ 68/70

אַן אויסערגעוועהנליכע גענעראַל - פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג אָרדנונג:

1) וואַהלען פון אַ פּאַרזיצענדער, צוויי אַסעסאָרען און סעקרעטאַר; 2) בעריכט פון דער טעטיגקייט; 3) קאַסע-בעריכט; 4) וואַהלען פון פּרעזי-דיום; 5) פון אַ פערוואַלטונג; 6) פון אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 7) פרייע פאָר-שלאַגען. די פערזאַמלונג קומט פאָר צום ערשטען טערמין 6 אַ זייגער נאָכ-מיטאָג און אין פאַל פון אַ נישט גענוגענדער צאָהל ערשינענע מיטגלידער קומט זי פאָר צום צווייטען טערמין 8 אַ זייגער אין אָוועגד ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

די פערוואַלטונג.

בעמערקונג: קיין ספּעציעלע איינלאַדונגס-קאַרטען ווערען נישט אַרויסגעשיקט.

9039

געגען בעלוינונג!

עס איז פערלוירען געוואָרען 29 וועקסלען אויף אַ סומע פון 2933 זל. מיט די לעצטע זשירע קליינער ווי אויך אַ באַהן נאַכנאַהמע פון 1225 זל. אויך אַ פּראָטעסט פון 260 זל. צאָהלבאַר געווע-זען דעם 1/8 אויסשטעלער ק. גוריגאָוויטש, לאָדז פאָדלעשנאַ 6. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען די וועקסלען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג ביי י. מ. אלשטיין, לאָדז, טראַוגוטאַ 13, אייזען-לאַגער.

די וועקסלען ווי אויך די נאַכנאַהמע זענען געוואָרען ערקלערט פאַר אונגילטיג.

6083

אַ שטוב מיט אַ קיך

אָדער 2 שטובען

ווערען פון זאָפאָרט גע-זוכט. אָפערטען אין אַד-מיניסטראַציע פאַר „I.D."

די געזעלשאַפט „טאָז" לאָדז, אַנדזשעיאַ 1

זוכט אַ קוואַליפיצירטען

שול-היגיעניסט

צו מעלדען זיך טעגליך פון 12–4 נאָכמ. אין קאַנצעלאַריע.

6089

Niniejszem zawiadamiamy szan. naszych odbiorców, iż z dniem 15-go sierpnia r. b.

SKŁADY i BIURO

nasze mieszczą się przy **ul. ZACHODNIEJ 70**

Z poważaniem

„PEPEGE"

Polski Przemysł Gumowy, Tow. Akc.

Oddział w Łodzi.

tel. 45-77.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

צוריקגעקעהרט

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד-לונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6–9 אָוו.

מרכז „לומדי שעורי ערב" בלודז, נאָוואָמיעסקאַ 22.

צענטראַלע פון די שעורי ערב'ס אין לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 22.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל, אָרדענט איין די שעורי-ערב-צענטראַלע – היינט, דינסטאַג, פּינקטליך 7.30 אָוועגד אַ גרויסע

פּראָטעסט-פערזאַמלונג

אין די רעסטאָראַן-האַלע פון די געבר. קרעל, זאַכאָדניאַ 2/6 (אָגראָדאָוואַ 9).

עס וועלען רעפערירען די ח"ח: ד. ה. זילבערשטיין, י. נ. קאַמיעניעץ, ח. ד. ראָזאַנעס, פּרנס צעדערבוים א. אַ.

איינגאַנג פּאַר אַלע!

15000 מאן אויף א מיטינג אין לאנדאן

שארפע רעדעס פון לארד רידינג, לארד מעלטשעט, וועדזשוואוד און הרב הערץ

לאנדאן, 2 (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען איז פארגעקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג. אין „אלבערט"-האל, אויפ'ן מיטינג זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס פראפ. חיים ווייצמאן, לארד מעלטשעט, הרב הערץ און אנדערע.

ווייצמאן האט ערקלערט, אז ער איז איבערציינט, דאס ענגלאנד וועט ערפילען איהרע פליכטען לגבי דעם יודישען פאלק און וועט בעשטימט צוריק איינשטעלען די ארדנונג אין א"י.

צום מיטינג זענען דערהאלטען געווארען א רייהע בריף פון אנגעזעהענע ענגלישע פאליטיקער און טוער. א ווארעמען מיטגעפיהל בריף האט צוגעשיקט דער פרעזידענט פון דער א"י-מאנדאט געזעלשאפט.

לארד רידינג דריקט אויס זיין עמפערונג צוליב די געשעהענישען. ער בעשולדיגט די א"י-אדמיניסטראציע און דריקט אויס זיין גלויבען, אז די רעגירונג וועט אפשאצען די ערנסטקייט פון דער לאגע.

דער געוועזענער ווייצע-קאלאניען-מיניסטער אין באלדווינ'ס קאבינעט סיר ארמסבי-גאר איז ערשיטערט פון די באַרבארישע פארמען, וואס ס'האט אנגענומען די אראבישע ארויסטרעטונגען. זיי מוזען אויפרודערען די ציוויליזירטע וועלט מיט זייער גרויזאמקייט. דער איינדרוק ווערט נישט אפגעשוואכט ווערען.

נאכ'ן איבערלייענען די בריף האט געהאלטען א רעדע לארד מעלטשעט, ער האט צווישען אנדער. געזאגט: כ'וויל זיך נישט לאזען נארען, אז די א"י-אדמיניסטראציע האט נישט געוואוסט וואס ווערט פארגעברייט אין לאנד.

זי האט געהאט אויסגעצייכענטע אויסקונפטען וועגען אלץ און האט געוואוסט, אז אין לאנד ווערען פארגעברייטעט אויפשטאנדען.

די איצטיגע געשעהענישען אין א"י רייסען אראונטער דעם צוטרוי צו דער בריטישער פערהאלטונג. אהן א"י איז נישטא קיין זיכערקייט פאר דער גאנצער בריטישער אימפעריע.

לארד מעלטשעט טאדעלט די צענטראלע רעגירונג און מאכט איהר פעראנטווארטליך פאר דעם, וואס די א"י-רעגירונג האט דערלאזט חרוב צו מאכען דאס, וואס די יודען האבען מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג געשאפען אין פערלויף פון 10 יאהר.

ס'איז לעכערליך אז אין א"י דארף מען איינפיהרען אין לעבען די באלפור-דעקלאראציע מענשען, וואס נישט נאר זיי זענען צו דער בעשטימונגען גלייכגילטיג, נאר זענען פשוט געגנעריש געשטימט צו זיי.

דער רב הכולל הערץ האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז די געשעהענישען אין א"י דערמאהנען אין די רוסישע פאגראמען. ער האט אפען בעשולדיגט די רעגירונג אין אומפריינדליכקייט.

אויפ'ן מיטינג זענען אנוועזענד געוועזען איבער 15 טויזענד מאן.

צום אנד. זענען אנגענומען געווארען פאלג. רעזאלוציעס:

דער מיטינג דריקט-אויס זיין אויפרעגונג צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל און די האפנונג, אז די ענגלישע רעגירונג וועט נישט לאזען אויף הפקר דאס לעבען און אייגענטום פון די יודישע בירגער אין ארץ-ישראל.

די ענגלישע רעגירונג זאל איינמאל פאר אלע מאל אפען ערקלערען, צי די יודען האבען רעכט אפצוהאלטען זייערע תפילות ביים כותל-מערבי, צי ניין.

די איצטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל וועלען נישט אפשוואכען דעם ווילען פון יודישען פאלק אויפצובויען אין ארץ-ישראל א נאציאנאלע היים, נאר פערקעהרט, זיי וועלען דעם ראזוגען ווילען נאך מעהר פערשטארקען.

נאכדעם האט גערעדט אוויגדאר גאלדשמיט דער פארשטעהער פונ'ם יודישען קהלה פערבאנד אין ענגלאנד ער האט די געשעהענישען ביים כותל קוואליפיצירט אלס חרפה פאר ענגלאנד. נאכדעם ווי ס'האט נאך גערעדט משה גאסטער דער רב הכולל פון דער ספרדישער קהלה האט דאס ווארט בעקומען קאלאניעל וועדזשוואוד. ער האט שארף אנגעגריפען די א"י אדמיניסטראציע. „הינטער א"י שטעהען אלע יודען פון דער גאנצער וועלט פון סאן פראנציסקא ביז שאנכאי ענגלאנד מוז עס גערעכענען, האט אויסגערופען דער רעדנער ארלאזאראוו, איז מקנא זיינע חברים אין א"י וואס שטעהען אויף זייערע ערטער און פיהרען דעם קאמף. דער אויפבוי געהט ווייטער. יעדען טאג קומען אן נייע חלוצים. דעם טאג ווען ס'איז פארגעקומען דער פאגראם אין צפת איז אנגעקומען א גרופע חלוצים פון רוסלאנד.

אויפ'ן גאס זענען געבליבען טויזענדער מענשען, וואס זענען נישט אריין אין זאל. פאר זיי איז איינגעארדענט געווארען א בעזונדער מיטינג און צו זיי האבען גערעדט קאלאנעל וועדזשוואוד און רעפ. קלייטאן.

קאלאניע פון אמעריקאנער יודען פערניכטעט דורך אראבער

מורא פאר'ן גורל פון די יודען אין מעסאפאטאמיען

ירושלים, 2 (ספ. טעל.) „יונייטעד פרעס" מעלדעט פון לאנדאן, ס'איז פארגעקומען אן אנפאל פון בעדואינער אויף די קאלאניעס „מגדיל" פון די אמעריקאנישע יודען אויפ'ן מערב ברעג פון כנרת. די אנפאלער האבען די קאלאניע אינגאנצען פערניכטעט. די איינוואוינער פון דער קאלאניע זענען ענטלאפען און זיך בעהאלטען אינ'ם ראַרטיגען גרויסען אמעריקאנישען האטעל וואו זיי האבען זיך פערבאריקאדירט, ווארטענדיג אויף הילף פון ענגלישען מיליטער.

דער אמעריקאנישער קאנסול אין ירושלים האט אויפגעפאדערט די פאלעסטינער רעגירונג זי זאל ארויסשיקען ווייטערדיגע מיליטער-טראנספארטען אין די קאלאניעס פון די אמעריקאנישע יודען.

אין צפון גליל און די געגענדען פון יסוד-המעלה האבען די אראבער פערניכטעט א רייהע יודישע קאלאניעס.

לויט די ידיעות, וואס זענען ערהאלטען געווארען פון ירושלים הערשט דארט א געוואלדיגע בעאונרוהיגונג וועגען דעם גורל פון די איניגע הונדערט טויזענד יודען, וועלכע וואוינען אין מעסאפאטאמיען. עס זענען דערהאלטען געווארען ידיעות פון באגדאד, אז די בעציהונגען צווישען די יודען און דער מוזולמענישער בעפעלקערונג ווערען מיט יעדען טאג אנגעשטרענגטער נעכטען איז דארט געקומען צום ערשטען בלוטיגען צוזאמענשטויס. וואס איז שנעל ליקווידירט געווארען דורך דער פאליציי מיט'ן הילף פון מיליטער. עס זענען דערביי פערוואונדעט געווארען 10 פערזאן.

אויף דער גרעניץ פון ארץ-ישראל זענען פערהאלטען געווארען צוויי אנפיהרער פון אראבישע שבטים. ווען די ידיעה וועגען זייער פערהאלטונג איז דערגאנגען צו זייערע אונטערגעבענע בעדואינער, האבען די לעצטע בעשלאסען גלייך זיך כאפען צום געווער און אריינרייסען זיך קיין ארץ ישראל.

די ענגלישע מיליטער-מאכט האט ארויסגעגעבען ספעציעלע פעראָרדנונגען נישט צו דערלאזען די בעדואינער זיך אריינרייסען קיין ארץ ישראל.

אין ירושלים הערשט פולשטענדיגע רוה. די שטימונג פון דער אראבישער בעפעלקערונג איז אבער נאך אלץ זעהר געפעהרליך.

אפקלאנגען אין דער וועלט

פון די ארץ-ישראל-געשעהענישען

יודישער גענעראל ערשיטערט פונ'ם אומגליק. — פראטעסט-מיטינגען אין דרום-אפריקע. — סטיפען וויז וועגען די שולדיגע. — ריזען-פערזאמלונגען אין וויען. — האלטונג פון דער ווינער פרעסע. — נחום סאקאלאוו וועגען די יודיש-אראבישע בעציהונגען. — וואס זאגט סענאטאר דאנדוראנד

מעלבורן, (י.ט.א.) איך בין שטארק ערשיטערט פונ'ם גרויסען אומגליק, וואס האט געטראפען מיינע ברידער אין ארץ-ישראל—האט ערקלערט אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור—דער בעקאנטער יודישער גענעראל סער דזשאן מאנאש, הויפט מיליטער אנפיהרער פון דער אויסטראלישער ארמעע בעת דעם וועלט-קריג, איך בין אבער זיכער, אז די ענגלישע רעגירונג וועט אננעהמען אלע שריט, כדי צוריקצושטעלען די ארדנונג אין לאנד. די ארץ-ישראל-רעגירונג איז בעלאסטעט מיט א שווערער פעראנטווארטליכקייט. מיין הארץ בלוטיגט פאר מיין פאלק, וואס איז אזוי טראגיש געטראפען געווארען דורך דער שרעקליכער פערניכטונג.

אלע יודישע קהלות אין אויסטראליען זענען טיף ערשיטערט מיט די ידיעות פון ארץ-ישראל. די יודען אין אויסטראליען האבען זיך פערפליכטעט צו שטיצען דאס ארץ-ישראל יודענטום מיט אלע מיטלען.

קאפעטאון (י.ט.א.) די ארץ-ישראל-געשעהענישען האבען שטארק אויפגערודערט דאס גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין דרום-אפריקא. אין גאנצען לאנד ווערען איינגעארדענט פראטעסט-מיטינגען. אין קאפעטאון זענען פארגעקומען 3 פראטעסט-מיטינגען מיט'ן אנטייל פון א גרויסען עולם.

א דעלעגאציע פון ועד הקהלות אין דרום-אפריקע האט זיך געווענדעט צום פרעמיער-מיניסטער מיט א בקשה ער זאל ווירקען אויף דעם קאלאניאל-אמט אין לאנדאן, אז דאס יודישע לעבען זאל געזיכערט ווערען און מען זאל אפשטעלען די פערניכטונג פון די דערגרייכונגען פון ישוב.

פאריז (י.ט.א.) ראבי ד"ר סטיפען וויז, וואס ווײלט אין פאריז, האט ערקלערט פאלגענדעס אין צוזאמענהאנג מיט די ארץ-ישראל-געשעהענישען:

„פיל איז שוין פערשפעטיגט געווארען. דאך צווייפלען מיר נישט, אז נאך איצט וועט ענגלאנד האנדלען אין דער מעגליכסטער שנעלקייט איינצושטעלען שלום און ארדענונג אין לאנד. עס וואלט צו די געשעהענישען נישט געקומען, ווען די א"י-אדמיניסטראציע וואלט נישט בידים געשטיצט די פערברעכערישע אראבישע פראפאגאנדע. אין אקטאבער 1928 איז נאך געווען צייט צו מאכען א סוף צו די אראבישע אויסברוכען. דעמאלס האט אבער, אין הייליגסטען טאג ביי יודען, די בריטישע פאליציי זיך געווארפען אויף די יודישע מתפללים ביים כותל-מערבי. די שולדיגע — און דוקא פון דער העכערער אדמיניסטראציע — האבען געדארפט ווערען בעשטראפט, דאס איז נישט געשעהען. די ציוניסטישע לידער האבען גרינגגעשעצט די פייערליכע ווארנונגען פון די, וואס האבען פארגעזעהען די קאנסעקווענצען. נאך דעם זענען געקומען די ערלויבענישען פון דער מאכט אויף די מוזולמענישע בוי-ארבייטען ביים כותל. אויך דעמאלס האט די עקזעקוטיווע ווייטער געפיהרט איהר קורצזיכטיגע פאליטיק.

וויען (י.ט.א.) דא זענען פארגעקומען 2 ריזען-פערזאמלונגען, ארגאניזירט דורך דעם ציוניסטישען לאנד-קאמיטעט מיט'ן צוועק צו פראטעסטירען געגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. אויף איינער פון די פערזאמלונגען האבען געהאלטען פראטעסט-רעדעס ד"ר דעזידער פרידמאן און אינזש. ראבערט שטריקער.

נאכ'ן אננעהמען די פראטעסט-רעזאלוציעס האט דאס פרעזידיום אויפגערופען דאס פובליקום, אלס צייכען פון טרויער אויפצושטעהען פון די ערטער. אין משך פון מינוט האט אין זאל געהערשט א טויט-שטילקייט, וועלכע איז בלויז דורכ'ן שלוכצען „דא און דארט אונטערבראכען געווארען.

נאך די פערזאמלונגען זענען געזאמעלט געווארען שפענדען פאר די יודישע קרבנות פון די ארץ-ישראל-אונרוהען.

וויען (י.ט.א.) די געשעהענישען אין ארץ-ישראל האבען אין דער ווינער פרעסע אפגערוקט אין הינטערגרונד אלע אנדערע געשעהענישען. אלע צייטונגען בעריכטען אויספיהרליך וועגען דעם גאנג פון די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. אין ס'רוב לייט-ארטיקלען פון דער ווינער פרעסע איז די שטעלונג צו יודען א סימפאטישע. בלויז די קאמוניסטישע „ראטע פאהנע" רעדט, ווי איהר שוועסטער-ארגאן אין בערלין, וועגען אנ'אויפשטאנד פון אראבישען פראלעטאריאט געגען די ציוניסטישע פאשיסטען.

ציריך, (י.ט.א.) אין דעם זעלבען זאל, אין וועלכען עס איז אפגעהאלטען געווארען די ערשטע זיצונג פון ציוניסטישען קאנגרעס („הויז צור קויפלייטען") איז דא פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג, געווידמעט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. די פערזאמלונג האט געעפענט ד"ר געארג נונעגהיים.

דאס ווארט האט גענומען דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' נחום סאקאלאוו, וועלכער האט געהאלטען אנ'איינשעה'דיגע רעדע. ה' סאקאלאוו האלט, אז צווישען יודען און אראבער עקזיסטירט נישט פון נאטור קיין שום שפאנונג. די אראבישע פראגע איז געלעזט מיט דער שאפונג פון אראבישע לענדער ארום ארץ-ישדאל. יודען האט מען צוגעזאגט די שאפונג פון א נאציאנאל-היים אין ארץ-ישראל. ביז איצט איז אבער דער צוזאג נאך נישט אויסגעפיהרט געווארען. עס איז אנ'עלילת דם צו בעשולדיגען יודען, אז זיי בעדראהען דעם אמאר-מעטשעט. פערקעהרט, יודען האבען דעם אויפריכטיגען וואונש צו לעבען אין פריינדשאפט מיט די אראבער. דורך דער יודישער קאלאניזאציע ווערט די פריינדשאפט אין יעדער הינזיכט געשטייגערט. הן קולטורעל, הן ווירטשאפטליך און אין געזונדהייטס-וועזען. די ענגלישע אדמיניסטראציע האט גענצליך פערפיהרט.

רעדעס האבען לסוף געהאלטען דער פראטעסטאנטישער טעאלאג פון ציריכער אוניווערסיטעט פראפ. לודוויק קעהלער און ראבינער ד"ר ליטמאן.

גענף, (י.ט.א.) דעפוטאט דר. רייך האט געהאט א געלעגענהייט זיך צו טרעפען מיט'ן סענאטאר דאנדוראנד, דעם קאנאדישען מיטגליד אין ראט פון פעלקערבונד, און בעת דעם געשפרעך זענען בעריהרט געווארען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. סענ. דאנדוראנד האט ערקלערט, אז ער איז שטענדיג געווען א פריינד פון דער ציוניסטישער אידעע און בעוועגונג. ער גלויבט נישט, אז די פראגע זאל קאנען בעהאנדעלט ווערען אין ראט כל-זמן עס איז נישט פערהאן קיין גענויער בעריכט וועגען דעם, וואס דארט איז פארגעקומען. ער האלט, אז ענגלאנד איז דאך א גוטער בעשיצער און ער איז זיכער, אז די רעגירונג וועט אננעמען אלע מיטלען, כדי צו שאפען ארדנונג אין לאנד און דורכפיהרען דעם מאנדאט.

געגאנגען נאך פרישע לופט
און געכאפט רוצחישע קלעפ

(—) אין לוטשמיטשער חאלד האבען זונטאג פיל איינוואוינער פון די דארטיגע זומער-וואוינונגען געוואכט זיך אביסעל צו בעהאלטען פון די היצען און כאפען אביסעל פרישע לופט. מיט אמאל זענען אנגעקומען 6 גאיאנעס מיט הונד און האבען אנגעהויבען אומבארחמנותדיג צו שלאגען מיט שטעקענס אלעמען; ווען זיי האבען גאר דארט געטראפען אפילו נישט נאכקאנטראלירענדיג, ווער ס'האט רעכט צו שפאצירען אין וואלד די הינד האבען געביסען א פאר צעגרליג פערזאן צווישען זיי פיל שולער זענען פערוואונדעט געווארען און געפאלען אין חלשות.

דער גרעסטער טייל פון די פערוואונדעטע האבען געהאט ערלויבנישען אויף צו שפאצירען אין וואלד. דער ענין איז איבערגעגעבען צו דער פראקוראטור.

א מיטינג פון די רעוויזיאניסטען

אין לאקאל פון הזמיר קומט פאר היינט אין אווענד א פראטעסט מיטינג אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין א"י דער מיטינג ווערט איינגעארדענט דורך דער היגער רעוויזיאניסטען גרופע. און ס'וועלען אויך ארומגערעדט ווערען די פראגע וועגען יודישען לעגיאן. ס'וועלען ארויסטרעטען רעד. לייזעראוויטש (ווארשא) ד"ר סוכטשיצקי, ה. הערשקאוויטש און אנדערע.

מיטינג וועגען די ארץ-ישראל-געשעהענישען
פון דער שעורי-ערב-צענטראלע

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ ישראל ארדענט איין די שעורי ערב צענטראלע היינט אווענט א פראטעסט מיטינג אין דעם גארטען-רעסטאראן אויף א:ראראוועס 9, ס'וועלען רעדפערירען די ה"ה ד. ה. זילבערשטיין, ל. נ. קאמינעצקי ה. ב. ראזענים פרנס צערערבוים א. א.

זעלבסטמארד

(ב) אויף פשענדזעלניאנא 49 איז בעגאנגען זעלבסטמארד די 26 יעהריגע אמאליא יעסקע.

מארד אדער זעלבסטמארד?

(ב) אויפ'ן שאסע לאדז—בושעושין האט מען געפונען א טויטען דעם לאדזער 60-יעהריגען גוסטאווא מויכער ראלנא 39.

אזוי ווי אויפ'ן קערפער פון טויטען זענען נישט פערהאן קיין סמנים פון א אומנאטירליכען טויט — פיהרט די פאליציי אן אויספארשונג צי האט מען דא צו טון מיט א פלוצלינגען טויט, מארד, אדער זעלבסטמארד.

ארעסטירט דעם מערדער

(ב) אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר ערטיילט וועגען א דערשאסענעם אויף די שינעס.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער ערמארדעטער הייסט פיטשאלא און געשאסען אויף איהם האט דער טארמאזירער פונ'ם דורכגעהענדען צוג.

דער טארמאזירער איז ארעסטירט. די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

א פערברעכערישע מוטער

(ב) עהערנעכטען נאכמיטאג האט מען אויפ'ן קאטוילישען צמענטאזש אין כאינא געפונען אין א ציגאר-שאכטעל א טויט קערפערל פון א ניי-געבוירענעם קינד אויפ'ן העלזעל פון קינד זענען געווען שפורען פון דערשטיקען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(—) אנטאניעוויטש, (פאביאניצקא 50). כארזשינסקי, (פיעטריקאווער 164). כאקעלעוויטש, (פשעיאזד 19). רעמבעליגסקי (אנדזשעא 28). זונדערלעוויטש, (פיעטריקאווער 25). קאספערקעוויטש, (זגערזשער 54). טראחסקאווסקא, (בזשעזשינער 56).

היינט ערעפנונג
פון גרינדליך איבערגעבויטען זאל פון קינא-טעאטער
CASINO
פרעמיערע פון פילם
„שטאט פון ליבע"
(QUARTIER LATIN)

מעכטיג עקראן-מייסטערווערק. — אין די הויפטראלען:

IWAN PETROWICZ i CARMEN BONI

בעמערקונג: די בילעטען זענען נישט געהעכערט. נארמאלע פרייזען.
ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ל. קאנטאר.
דער בופעט איז רייך פערזעהן מיט די אויסארבייטונגען פון דער פירמע „E. Wedel"
און געבעקסען פון דער צוקערניע „Eryk", אינה. ע. שאקאווסקי
די סעאנסען הויבען זיך אן 4.30 נאכמ. 6, 8 און 10 אווענד.
היינט צוליב דער ערעפנונג פון טעאטער קומען נאר פאר 2 פארשטעלונגען פאר'ן ג' פובליקום 8 און 10 אווענד. פאספארטוס און הנחה-בילעטען נישט גילטיג

מען זארגט פארן סאניטארן צושטאנד

(מ) אין מאגיסטראט איז פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דעם סאניטארען צושטאנד פון די הייזער און פון דעם טייל פעטריקאווער גאס וואו ס'ווערען איצט געמאכט די אספאלט-ארבייטען. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט דער לאוויניק פון דער געזונדהייט-אפטיילונג ד"ר מארגוליס, לאוויניק פון דער בוי-אפטיילונג איזדבעסקי דירעקטאר פון וואיעוואדישען געזונדהייטס-אמט ד"ר סקאלסקי א. אנד.

צוליב דעם וואס די רינשטאקען זענען איצט אפגעשאפט געווארען ווערען די אומריינקייטען דורך די הויז-בעזיצער ארויסגעלאזט אויפען גאס און ווירקען מיט צום פערשפרייטען אנשטעקענדיגע קראנקהייטען. ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערעפענטליכען א בעקאנטמאכונג אין וועלכען ס'זאל דערמאנט ווערען, אז אויפ'ן סמך פון דער פעראָרדנונג וועלכע ס'האט ארויסגעגעבען דער אויסערגעוועהנליכער קאמיסאר צו בעקעמפען עפידעמיעס, דארפען די פליסיגע אומריינקייטען אין די הייזער וואס זענען נישט קאנאליזירט, אפגעפיהרט ווערען דורך א געשלאסענעם אפגוס אין א זענק-גרוב אדער אין א מיסט-גרוב. די שטאטישע סאניטאר-מאכט וועט אדורכפיהרען א קאנטראלע צי די פעראָרדנונג ווערט אויסגעפיהרט.

אין פאל ווען ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען נאכלעסיגקייטען וועלען צוזאמענגעשטעלט ווערען פראטאקאלען.

דער פארשטעהער פון דער שטאטישער סטאראסטווא נאטש. דעניס האט ערקלערט, אז די פראטאקאלען וועלען בעטראכט ווערען אלס דרינגענדע און פאר זיי וועט מען שטרענג בעשטראפען.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען אנווענדען רעפרעסיווע מיטלען בנוגע די ווירטלייט, וואס בעזיצען וואסערלייטונג און בעזארגען נישט די לאקאטארען מיט וואסער.

ארעסטירט די גנבים און אפגענומען די גנבה

(—) דער אינהאבער פון דער פירמע „זעוו" פון הערמאן ווייגריב האט קומענדיג אהיים (האזלער-גאס) 5 בעמערקט, אז אין זיין וואוינונג הערשט אונארדנונג. ווען ער האט פעסטגעשטעלט אז ביי איהם איז געשעהן א גנבה, האט ער וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי, וועלכע האט באלד ביינאכט פארגענומען אן אויספארשונג.

אויף הויזלער 31 האט די פאליציי געפונען אונטערן בעט אין פאדלאגע א קעלער, פון וואנען מ האט טאקי ארויסגעשלעפט פיל זאכען פון דער גנבה. די אינהאבערין פון דער וואוינונג אדיבארסקא איז ארעסטירט געווארען. בעת דער אויספארשונג האט זי ערקלערט, אז די זאכען האט ביי איהר בעהאלטען דער 18-יאהריגער יאצלאוו טיגעלסקי (קאנארסקי 5). טיגעלסקי איז גלייך ארעסטירט געווארען און האט זיך מודה געווען אין בעגעהן די גנבה און אלס זיינס א שותף אנגעוויזען אויף א געוויסען קאראל לאיקא.

אינדערפריה איז לאיקא לויט די אנגעוויזענע סמנים דערקענט און ארעסטירט געווארען. ער האט זיך מודה געווען.

אבגעברענט א מיהל און 2000 קערץ תבואה

(וו) אייערנעכטען ביינאכט איז אין דער מיהל פון קאנאפאצקי אונטער סולעיאוו אויסגעבראכען א שרפה. צוליב דער ווייטקייט זענען די פייערלעשער אנגעקומען מיט א פערשפעטיגונג. נאך א אנגעשטרענגטער פייערלעשער-אקציע איז געלונגען דעם פייער צו לאקאליזירען און אפצוראטעווען א טארטאק וואס האט זיך געפונען בשכנות אין וואוינונגס-הייזער, וואס האט זיך דארט געפונען. די גאנצע מיהל און אנ'ערך 2000 קערץ תבואה איז אבגעברענט געווארען.

דער היזק בעטרעפט 300.

ניט פערגוואלדיגט

(—) מיט עטליכע טעג צוריק האבען מיר געבראכט א נאטיץ אז אין דארף ראמבראווקע האטער זגערזש זענען אומבעקאנטע בעפאלען 4 הייזער און דארט פערגוואלדיגט עטליכע פרויען. פון אפיציעלע קוועלען טיילט מען אונז מיט, אז קיין שום פרוי איז נישט פערגוואלדיגט געווארען. ס'איז געווען א פשוטער איבערפאל פון שכורע. די פרויען האבען זיך דארטען געפונען האבען זיך שטארק אנגעשראקען און אויפגעהויבען א שטארקען טומעל און געשריי איינער פון די שכורע אנפאלער איז דורך די דארטיגע איינוואוינער פערוואונדעט געווארען. אלע אנפאלער זענען אנטלאפען.

דערטרונקען בעת'ן באדען זיך

אין דארף וויסקיטנא איז בעת'ן באדען זיך אין טייך דערטרונקען געווארען דער 11-יעהריגער יוזעף קאספשיטצקי, די פייערלעשער האבען געפונען דעם טויטען-קערפער ערשט אין דריי שעה ארום.

דאלארובקע
נעכטיגע ציהונג

ווארשא, 2 (טעלעפאניש). אין דער היינטיגער ציהונג פון דער דאלארובקע זענען ארויס פאלגענדע געווינסען.

40,000 דאלאר נומער 66605.

8,000 דאלאר נומער 729093.

3,000 דאלאר נומערן: 35071 67:395 575177.

1,000 דאלאר נומערן: 874363 380384 63253 423693 367541.

500 דאלאר נומערן: 871817 118216
827786 950001 445465 498391 286010
152894 486068 287355.

100 דאלאר נומערן: 647869 651810
981336 896218 833466 373581 946923
38314 120460 212912 846515 710116
794870 483966 711004 762625 812478
644186 7968 217472 597663 451554
671144 958744 692268 242717 91914
318375 115867 654831 487406 27885
747100 258649 127279 551816 584248
627625 314003 426486 730760 85770
688958 62263 235077 918296 517795
31783 563721 666082 258472 134793
258830 467874 95173 742105 460891
772811 209344 232051 476907 882325
63547 762834 523599 129850 377726
672137 711964 147001 3412 55192
408903 907802 952318 317624 620764
536375 51829 554614.

Dr. Robinzon
10 פיעטריקאווער 10, טעל. 31-86
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. H GUTSZTADT
אקושער-גינעקאלאג
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Cegielniana 23)
telefon 29-52.
נעמט אן פון 9 ביז 10 און פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
צוריקגעקעהרט.
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יו"ט 2 נאכמ., לעצטער סעאנס 10 אוו.
אויפ'ן 1. סעאנס — פרייזען פערקלענערט
קינא אין גארטען!

היינט און פאלגענדע טעג!
BRYGIDA HELM
אין איהר נייעסטער און פרעכטיגסטער קרעאציע — אלס
ראזוואלסקי'ס געליבטע
גרויסע דראמע פון אינטריגע און ליבע, אויפ'ן גרונד פון מיטרייסענדע איבערלעבענישען פון א טענצערקע, וועלכע האט נישט געוואלט אויסקויפען איהר ארטיסטישע קאריערע מיט איהר פרויען-עהרע.
נעכסטער פראגראם: „א מענש מיט א לויטערער נשמה". אין דער הויפט-ראל: ZBYSZKO-SAWAN

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

היינט און פאלגענדע טעג!!!
גרויסע פרעמיערע!
„די נאכט-וועלט"
Anna May Wong
מעכטיגע דראמע, אויסגעפיהרט דורך די עקראן-קינסטלערין בעקאנט פון בילד „שמוציג געלד"
נעכסטער פראגראם: „טימאניק".
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט
פערשטארקטער ארקעסטער.

די דאקטארשע וואס לערנט מיידלעך ווי אזוי אויסצוקלויבען א חתן

בעקאַנטע ניו יאָרקער שרייבערין מאַכט אַ לעבען פון חכמת הפרצוף און פון געבען לעקציעס ווי אַזוי צו דערקענען אַ מאַן

(בריף פון אַמעריקאַ)

ניו־יאָרק איז אַ ים מיט אַזוי פיל קונים אויף פערשידענע מינים סחורות, וואָס אַפי מען האָט נאָר אַביסעל שכל און אַביסעל איינפאַל, קאָן מען שוין נישט פערפאַלען ווערען.

אָט האָבען מיר דאָ אַ דאָקטאָרשע אויף איי־נער פון די סאַמע פיינסטע גאַסען, וואָס מאַכט אַ לעבען פון געבען עצות ווי אַזוי מען קאָן דערר־קענען אַ מענשען לויט׳ן פנים, לויט דער גרויס און פאָר ספון קאָפּ און לויט דעם געבוי פון זיינע הענד. זי האָט פון דעם געמאַכט אַ ריזיגען פער־מעגען.

די דאָזיגע דאָקטאָרשע איז אויך אַ בעריהמטע פערזענליכקייט אין דער ליטעראַטור. זי האָט פער־פאַסט עטליכע ביכער וואָס האָבען זיך פערקויפט אין מיליאָנען עקזעמפּליאַרען און אַלע ענגלישרעד־ענדיגע לענדער. ווען מען טוט אַ קוק אויף איהר קאָן נישט איינפאַלען, אַז דאָס דאָזיגע קליינע ווייבעל האָט אַזעלכע גוט־בעצאָהלטע פּראָפעסיעס אין דער האַנד. בסך הכל איז זי צו אונז געקומען פון ער־[illegible] אַ פאָרם אין דער וועסט, און מאַקע אַזוי [illegible] זי אויס: אַ קליינשטעטעלדיגע פאַרם־פרוי. [illegible] ווען איהר צעשמועסט זיך מיט איהר, דער־[illegible] איהר פאַר זיך אַ מענשען פון הויכער ביל־[illegible], אַ קלוגע און אינטעליגענטע.

זי האָט געגרינדעט און גערופען דעם דיפּלאָם [illegible] דאָקטאָר־מעריצין. אָבער זי גיט זיך נישט אָפּ [illegible] מעריצין.

עס קומען צו איהר מענשען פון אַלע קלאַסען [illegible] די, וואָס קאָנען צו איהר נישט קומען, שיקען איהר בריף און פרעגען ביי איהר עצות דורך פּאָסט, איהר קאָנט ביי איהר אויפ׳ן שרייבטיש געפינען בריף פון יונגע בחורים, וואָס פרעגען ביי איהר אַן עצה וואָס פאַר אַ קורס צו נעהמען אין אוני־ווערזיטעט, און פון מיטעליעהריגע מענער, וואָס קלאָ־[illegible] זיך פאַר איהר, אַז זיי קאָנען נישט אויסקומען מיט זייערע ווייבער. עס קומען צו איהר רייכע שטעטל־זוכער, וואָס קאָנען נישט בעקומען די שטעל, [illegible] וועלכער זי האָט מיט זיי פריהער נישט גערעדט און [illegible] נאָך געשריבען ווענען זיי איהר מיינונג צו דער קאָמפּאַניע וואו זיי דאַרפען קריגען די שטעל, און עס קומען צו איהר יונגע מיידלעך פרעגען עצות דאָס פאַר אַ חתנים זיי זאָלען פאַר זיך אויסקלייבען.

פון די לעצטע האָט זי אַ היבשע צאָהל קליענ־טען. מיידלעך פערדרעהען איהר צופיל דעם קאָפּ מיט אָנפראַגען ווענען חתנים, דאָס, הפנים, איז גע־ווען די אורזאַך, וואָס זי האָט אַוועקגענומען די [illegible] פון דאַרצען און איינמאל פאַר אַלעמאָל אַרויסגעלאָזט אַן אָפענעם בריף מיט ענטפערס אויף די מעהרסטע אָנפראַגען פון קאַנדידאַטקעס אויף חתנה האָבען. מיט דעם איז זי הפנים אויסען גע־ווען פטור צו ווערען פון די אָנפראַגעס אויפ׳ן פריי־[illegible] אַרדעס און פון די קאַנדידאַטקעס וואָס האָ־בען איהר אָפּגעשלאָגען די טיר.

פון איהר קרעדאָ איז צו זעהן, אַז די מיידלעך [illegible] פלעגען קומען צו איהר פרעגען עצות [illegible] חתנים האָבען אַליין נישט געוואוסט, וואָס זיי [illegible] דערפאַר הויבט זי אָן איהר ערקלערונג מיט אַ שטיקעל הקדמה:

„איירער דו ווילסט אַן׳עצה ווענען אַ חתן, דאַרפסטו פריהער אַליין וויסען וואָס און וועמען [illegible] ווילסט“.

דערביי ערקלערט זי, אַז עס זענען פערהאַן אַזעלכע מיידלעך, וואָס זוכען פאַר זיך אַ חתן לויט בעשרייבונגען וואָס זיי האָבען געזעהן ערגיץ אין אַ ראָמאַן אָדער אין אַ דראַמע אויף דער בינה. די דאָזיגע מיידלעך ווייסען געוויס נישט, אַז ווען זיי זאָל אַפילו אָפּשפּילען דאָס מול און עס זאָל זיך זיי טרעפען אַ העלד, ווי בעשריבען אין די ראָמאַנען, [illegible] אויף דער בינה, וועלען זיי ביי איהם קיין האָ־ניג נישט לעקען. די מענער וואָס זעהען־אויס אין לעבען פונקט ווי די העלדען פון ראָמאַנען, זענען נישט אַזעלכע פויגעלדיגע פּאַמעליענלייט, און אַ פרוי וועט ביי זיי קיין גוט לעבען נישט האָבען, אַזוי גיך ווי עס וועלען נאָר אַריבערגעהן די גאָלדענע טעג פון באַלד נאָך דער חתונה.

מעג דערום אַ מיידעל לייענען ראָמאַנען ווי־פיל זי וויל, זעהן דראַמעס אויף דער בינה וויפיל זי קאָן; אָבער ווען עס קומט חתונה צו האָבען דאַרף זי זיך פערטראַכטען און בעשטימען וואָס פאַר אַ מאַן זי וויל און מיט וואָס פאַר אַ מאַן זי וואָלט געקאָנט אָפּלעבען די יאָהרען גליקליך און עופירען. באַין אופן אָבערזאָל זי בעת מעשה נישט אין זינען האָבען דעם העלד וואָס זי האָט געזעהן אויף דער בינה אָדער אַרויסגעלייענט פון׳ם ראָמאַן.

דאָס קלוגע מיידעל — זאָגט ווייטער די דאָק־טאָרשע, — וואָס האָט שוין אָפּגעמאַכט ביי זיך וואָס פאַר אַ מאַן זי האָט ברעה צו הייראַטען, דאַרף אויסמיידען אירגענד וועלכע בעקאַנטשאַפ־טען מיט מענער פון אַן׳אַנדער מין. לאָמיר זאָגען, אַז דאָס מיידעל האָט אָפּגעמאַכט מיט זיך חתונה צו האָבען בלויז מיט אַ שטילען יונגענמאַן וואָס האָט זיך שוין אַרויפגעאַרבייט אויף אַן׳אייגענער ביזנעס, דאַרף זי אויסמיידען די בעקאַנטשאַפטען מיט די יונג־געלייט, וואָס האָבען נישט קיין אַהנונג און קיין נייגונג צו ביזנעס. צי לאָמיר זאָגען, אַז דאָס מיידעל איז ענטשלאָסען חתונה צו האָבען מיט אַ ברונעטען היימזיצער, דאַרף זי וואָס וועניגער פערברענגען מיט בחורים, וואָס זענען בלאָנד און נעהמען זיך איבער מיט זייערע רויטליכע וואָנסעלעך.

עס זענען אָבער פערהאַן אַזעלכע מיידלעך, וואָס האָבען שוין אָפּגעמאַכט וועמען צו הייראַטען, פונדעסטוועגען געהען זיי אַרום און פערברענגען מיט אַנדערע בחורים, פרענט־זשע ביי דער דאָזיגער מיידעל, וואַרום זי טוט עס, וועט זי אייך ענטפערן:

— אַך, ער איז דאָך אַ־אַ ליבער בחור [illegible] דערצו איז ער אַ־אַ גרויסמוטיגער, אַ דאָלאַר [illegible] ביי איהם בלאָטע, ווען ער געהט מיט מיר אַרום אין אַוועגר.

געהט דער קרוג צום וואַסער אַזוי לאַנג, ביז ער צעברעכט זיך. דאָס מיידעל געהט־אַרום מיט דעם גרויסמוטיגען פערשווענ־ער אַזוי לאַנג, ביז זי קאָן זיך שוין פון איהם נישט אָפּטשעפּען און דאַרף און מוז מיט איהר גאַנץ לעבען בעצאָהלען פאַר אָט די עטליכע דאָלער וואָס דער יונגערמאַן האָט אויף איהר אויסגעגעבען.

די מענער טיילט־איין די דאָקטאָרשע אין צוויי מינים, אין דעם ערשטען מין געהען אַריין אַזעלכע וואָס זייער גאַנץ לעבען האָבען זיי נאָר אין זינען צו זיין אַ גוטער ברודער מיט איטליכען מאַן וואָס זיי קענען און פּאָפּולער צו ווערען אַפילו צווישען מענער וועמען זיי קענען נישט.

אַזעלכע מענער זענען אָפּטמאָל אין געשעפט נישט ערפאָלגרייך. די היים שפּילט ביי זיי קיין ראָל נישט און, דאָס ווייב איז פאַר זיי נישט מעהר ווי אַ שווערע פליכט.

אין דעם דאָזיגען מין מענער געהען אַריין אויך די וואָס האָבען ליב אַ קאָרטעל, אַ טרונק בראָנפען, געמבלערס, און מיט טרעמפּישע נייגונגען, די מעהרסטע אַזעלכע מאַנסבילען זענען מוסקולים־טיש, ברייט־אַקסעלדיג, האָבען היבשע נעווער, גרוי־סע קעפּ און זענען נישט טיף ברונעט.

און ווידער איז פערהאַן דער געזעלשאַפטליכער מאַן, וואָס איז אויך אָנגעשטעקט מיט חשק צו מע־נער־געזעלשאַפט. אַזעלכער האָט שוין פיינע גע־זיכטסצינגען, שוואַכע מוסקולען, די אויבערשטע ליפּ אַביסעל קירצער און דער קאָפּ נישט אַזוי קיילעכדיג.

דער בעסטער מאַן פאַר אַ פרוי איז דער היי־מישער. ער האָט אפשר נישט קיין גרויסע אַמביציעס, אָבער ער האָט ליב די היים, דאָס ווייב, וואָס איז דאָס ערשטע פון דער היים. דער דאָזיגער מאַן איז מעהרסטענס פרוליך אין זיינע מאַנירען און בעד־נעהמונג. ער איז דושענטעלמעניש צו דער פרוי, אַזוי גוט ווי צו מענער. ער האָט ליב קונסט אָדער נאַטור. האָט ליב הויז־חיות (קעץ און הונד), איז צו־געלאָזט צו קינדער, האָט נישט ליב קיין חברות און האָט נישט פיינד דאָס שעהנע געשלעכט, כאָטש ער איז פערליבט אין דער אייגענער ווייב.

ב. ל—ר

שוידערליכער טאט פון א מוטער

שיקט איבער איהר טויט קינד פון פראַנקרייך קיין וואַרשאָ

פּאַריז. די פּוילישע פרוי סטעפאַניאַ ספּילוט, 19 יאָהר אַלט, וועלכע האָט געדינט אין גיזו לע נאָכל, האָט געהאַט אַ קינד שטילערהייט אין מאָ־נאַט פעברואַר. די מוטער האָט דערהרגעט איהר קינד, אַ שעה מיידעלע און האָט זי אָפּגעשיקט אין אַ פּאָסט־פּעקעל קיין וואַרשאָ צו איהר שוועס־טער.

די בעאַמטע פון פּוילישען פּאָסט־אַמט האָבען געכאַפּט די „קאָנטראַבאַנדע“ און האָבען געעפענט דאָס טרויעריגע פּעקעל.

פּאַליציי־אַגענטען האָבען אַרעסטירט די מוטער מערדעריןן אין פּאַריז.

די מערדערין האָט ערקלערט, אז איהר קינד איז געבוירען געוואָרען אַ טויטעס. די אויספאָר־שונג ווערט פאָרטגעזעצט.

טאכטער דער׳הרג׳עט איהר מאמען צוליב א ירושה

פּאַריז. אַ שוידערליכער מאָרד האָט זיך אָפּגעשפּילט אין אָרלעאַן.

דעם 25 יולי האָט מען געפונען אַ געהאָנגענע די אַלטע ערד־בעזיצערין מאַר. הערמאַנס פעל־טיע, וועלכע איז אַלט געווען 72 יאָהר.

דער דאָקטאָר האָט בעשטימט, אַז עס האַנ־דעלט זיך ווענען אַ זעלבסטמאָרד און האָט אַרויס־געגעבען אַ קבורה־שיין.

נאָך דער קבורה האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנ־גען, אַז שולדיג אין דעם איז דער ערד־בעזיצע־רינס טאָכטער, די 27־יעהריגע אויגוסטין, וועל־כע האָט חתונה געהאַט מיט אַ פאַרסיזונג, מאַר־יוס אַגאַג, 24 יאָהר אַלט.

די פּאָליציי האָט געמאַכט אַ שטרענגע אויס־פאָרשונג און אויגוסטין האָט ענדליך מורה גע־ווען מיט אַ שוידערליכען ציניזם, אַז זי האָט דאָס געטון צוליב דער ירושה.

— איך האָב צוזאַמען מיט מיין מאַמען גערייד־ניגט דעם שייער. פּלוצלינג האָט מיין מאַמע פער־לוירען דאָס גלייכגעוויכט און איז אַראָפּגעפאַלען פון אַ לייטערעל, אויף וועלכען זי איז געשטאַנען. איך האָב אויסגענוצט די געלעגענהייט און איהר אָנגעטון אויפ׳ן האַלז אַ שטריק, וועלכען איך האָב שוין געהאַט צוגעגרייט פון פריהער. שטעהענדיג מיט אַ קניה אויף איהר ברוסט, האָב איך געצוי־גען די שטריק מיט אַלע כוחות, נאָכדעם ווי איך האָב זיך איבערציינגט, אַז זי לעבט מעהר נישט, האָב איך זי אויפגעהאָנגען.

אויגוסטין איז אַרעסטירט געוואָרען.

די אויספאָרשונג בעמיהט זיך פעסטצושטעלען די ראָלע פון איהר מאַן אַגאַג אין דער דראַמע.

יודיש טעאטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.
שליסונג פון זומער־סעזאָן! שליסונג פון זומער־סעזאָן!
לעצטע געזעגנונגס־פאָרשטעלונג פון בעליבטען אַרטיסט
מ. לאַמפּע און פּ. מענדעלעוויטש
ווי אויך פון דער גאַנצער טרופּע.
היינט, דינסטאָג, ד. 3־טען, 9 אָוועט אונאָפּרופליך לעצטע פאָרשטעלונג
מאַריאַן לאַמפּע אין זיין קונסט־ראָל אַלס צום 20־סטען מאָל
טוביה דער מילכיגער
אין 4 אַקטען פון שלום־עליכם.
צום שלוס: אַ קאָנצערט מיט׳ן אנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן. אַדמיניסטראַטאָר: ם. אַרנוואַלד.

Dr. JACÓB EYCHNER
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
אל. 1. מאַי 16 טעל. 11-24

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.
בײַם צושיקען אַן׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון ווען, ווען די אָנפראַגע ווערט צוגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9696 אַ שטענדיגער לעזער פון פּאָמאַרסקאַ גאַס.

ס׳איז קודם כל אַ פראַגע צי דער זעלבער יונגערמאַן האָט נישט פערלוירען די פּוילישע בירגערשאַפט וועגען דאָזיגען פּרט קענט איהר זיך אינפאָרמירען אין דער געמיינדע, צו וועלכער זיין פאָטער איז צוגעשריבען און האָט גענומען רוסי־שע פּעסער.

בעקומענדיג פון אייך אַ תשובה אויף דער פראַגע וועלען מיר אייך גענוי קאָנען ענטפערען וואָס דערמעלבען יונגענמאַן דראָהט.

9697. אַ לעזער פון קאָנסטאַנטינער גאַס.

מיר קאָנען אויסגעצייכענט דעם טיפּ פון אַמאָ־ליגען ליכוויאַרזש און היינטיגען דיסקאָנטער.

מיר ווייסען, אַז דאָס זענען מעהרסטענטייל האַרצלאָזע בעשעפעגישען, וועלכע זענען פאַר אַ זלאָטע גרייט צו פערקויפען אַלס און אַלעמען.

מיר פערשטעהען אויך אייער פערביטערטקייט און אויפרעגונג צוליב׳ן באמת אכזריות׳דיגען טאָט, וועלכען דער בעטרעפענדער דיסקאָנטער איז לגבי אייך בעגאַנגען.

מיר האָבען זיך אָבער אין אונזער רובריק יורידישע עצות געשטעלט פאַר אַ ציל דורך אַן־עצה צו העלפען אונזערע לעזער אָבער מיר קאָ־נען בשום אופן נישט ערטיילען קיין עצות, ווי אַזוי אַ צווייטען צו בעגראָבען, ווי איהר פער־לאַנגט עס פון אונז. בפרט, ווען דורך דעם, וואָס איהר וועט דעם דיסקאָנטער בעגראָבען וועט איהר זיך לגמרי נישט העלפען.

9698. אַ געטרייער לעזער פון זשעלאָזנאַ 53

דאָס, וואָס איהר זענט אַ 1907־ער און האָט דאָס פאָריגע יאָהר בעקומען אַן׳אָדרעטשעניע, האָט אין דעם פאַל גאָר נישט צו זאָגען.

איהר וועט פון דער מיליט. מאַכט קיין ער־לויבניש אויף אַן׳אויסלענדישען פּאַס נישט בעקו־מען, סיידען איהר מוזט פאָהרען צוליב אויסער־געוועהנליך וויכטיגע סבות.

אויב איהר קאָנט זיך אויף אַזעלכע סבות נישט פּערופען, מוזט איהר זיך ווענדען צו דער מילי־טער־מאַכט (סטאַראָסטווע) מיט אַ בקשה, אַז מען זאָל אייך בעפרייען פון מיליטער־דינסט אויפ׳ן סמך פון אַרט. 89 פון איינהייטליכען מיליטער־אויסטאַוו, ווייל איהר בעמיהט זיך וועגען בירגער־שאַפט פון אַן׳אַנדערע מלוכה.

9699. קאָן.

אַ לעזער פון נ.־טאַרגאָווע.

אַ 1903.

די רעזערוויסטען, וועלכע האָבען בלויז מאָ־ביליזאַציע־קאַרטען ווערען אויף די פאָרשטעהענ־דע איבונגען נישט גערופען.

וועגען דעם איז נישט ערשינען קיין שום צוגאָב־פאָראָרדנונג, נאָר אַזוי זאָגט בפרוש די פערעפענטליכע בעקאַנטמאַכונג פון דער ד. אָ. ק.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.
צוריקגעקעהרט.

„נייער פאלקסבלאט"
3 סעפטעמבער 1929

ווארענער אויף צוריק און פאראויסזאגער פאר דער צוקונפט

אין א שווערער בין השמשות צייט קריכען ארויס פון די לעכער די קראהען און שווארץ-זעהער. זיי, וואס זענען שוין פערטריבען פון יודישען לעבען און וואס שפילען שוין נישט אין איהם קיין שום ראל, רוקען נאך ארויס די קעפ און טוען נאך א ציה מיט דער נאז: ס'שמעקט מיט טויט, מיט בלוט אפשר וועלען מיר זיך פאזשיוויען.

די געשעהענישען אין א"י האבען אויפגערודערט די גאנצע וועלט. זיי האבען טיף געטראפען אלץ אין אלעם וואס איז לעבעדיג אין יודענטום און וואס פיהלט יודיש, צי דאס איז געוועזען א ציוניסט, צי דאס איז אנ'אנדערש דענקענדער. דער פאקט פון דער גרויסער טראגעדיע איז פערדעקט געווארען מיט'ן גרויסען העלדענטום פון די יודישע בויער, און אלע פריינד און פיינד זענען פול מיט דרך ארץ פאר די געפאלענע קדושים על קדוש השם. ס'איז נאך צו נאהענט די פערספעקטיוו, מיר זענען נאך אינ'ם פייער פון די געשעהענישען, אבער שוין איצט זעהט מען פון דערווייטענס די איידעלע פינקטען פון איינצעלנע פאלען, וואס זענען דארט געוועזען נישט פעראיינצעלט. וואו נעהמט מען די פעדער פונ'ם גרויסען דיכטער, וואס זאל בעשרייבען דעם הויכען מוט און העלדענטום פון א 12 אמעריקאנער סטודענטען, וואס זענען געקומען אויף אנ'אויספלוג אין חברון, דערהערט וועגען דעם ווילדען אנפאל פון די אראבער אויף דער ישיבה, האבען זיי זיך אוועקגעלאזט אהין פערטיידיגען די שוצלאזע און זענען אלע געפאלען אינ'ם נישט גלייכען קאמף.

קדוש השם? העלדישקייט?

דאס זענען צו שוואכע ווערטער כדי אויסצודריקען די אדעלקייט פון זייער טאט.

שטעהט אויפ'ן פאהן פון אט די דאזיגע געשעהענישען א יודישער וועלט-חכם און קלייבט נחת. „אהא, איך האב געווארענט!" איהר פערשטעהט: ער, איקס אדער איגרעק, האט געווארענט, אז יודען זאלען נישט פאהרען קיין א"י און זיי, די איינגעשפארטע, איז נמאס געווארען ארומצולויפען 3 מאל א טאג נאך א גמולת חסד אויף צו צאהלען א וועקסעלע און סוף כל סוף צו באנקראטירען רעגולער 3 מאל א יאהר. זיי האבען בעסער געוואלט ווערען פשוט'ע ארבייטער, טראגען ציגעל און גראבען ערד.

מעהר טאקט האבען ארויסגעוויזען די אריער. אט האט דער קראקאווער „קוריער" זיך אזוי ברייט פונאנדערגערעדט וועגען די יודישע דערגרייכונגען אין א"י. ער האט גאר גישט גענוג לויבגעזאנגען פאר'ן פוילישען גענעראל-קאנסול אין א"י, וואס האט ארויסגעוויזען אזוי פיל סימפאטיעס פאר די פוילישע יודען. און די פוילישע יודען — דערצעהלט די צייטונג — פערדינען די דאזיגע סימפאטיעס. זיי האבען זיך דארט אין א"י איינגאנצען בעענדערט. זיי האבען ליב פוילען און בענקען נאך דער אלטער היים, אבער זיי זענען איינגעוואקסען אין זייער נייער היים, וואס זיי בויען א. א. וו. א. א. וו.

איז דאכט זיך גוט? די אל קריכט אבער ארויס פון זאק: זייער לעבען איז שווער און איצט נאך אזעלכע שווערע איבערלעבענישען, צי וועלען זיי אמאל זיך נישט פערבענקען און וועלען נישט צוריקקומען נאך קאוועל און סטרי? אט פאר וואס ס'האט מורא דער קראקאווער קוריער. אבער אנ'אומזיסטע מורא. די, וועגען וועלכע ס'שרייבט דער מחבר, וועלען צוריק נישט קומען. זיי וועלען ווייטער בויען. נישט יענע'ס ווארנונג און נישט קיין איבערפאל פון א האלב ווילדער באנדע וועט זיי נישט צוריקטרייבען פון זייערע קאמף-פאזיציעס.

מוחל דאס אלץ, אבער מאכען אויספיהרונגען פון די געשעהענישען, אז ס'וועט אויפלעבען ביי יודען די אסימילאציע אויף דעם האבען מיר זיך נישט גערעכנט. און דאך האט עס פאסירט. דער לאדזער"ארגאן פון די גרויסאינדוסטריעלער „פראוודא" האט געוועהנליך נישט קיין ארט פאר קיין יודישע ענינים סיידען בעת די וואהלען, ווען ער האט זיך גענומען צייט און ארט צו אגיטירען פאר ווישליצקי'ס בלאק. די געשעהענישען אין א"י האבען אבער אויך דעם לאדזער ארגאן בעוואויגען צו זיין אקטועל. אין א גרויסען ארטיקעל ווערט געמאכט אנ'אפשאצונג איבער'ן ציוניזם און זיינע לעצטע דערגרייכונגען.

„דער ציוניזם — שרייבט דאס בלאט פון די לאדזער פאבריקאנטען — איז געשאפען געווארען דורך הערצל'ען אלס א רעאקציע געגען דער וואקסענדער אסימילאציע. הערצל האט דאן פערשטאנען, אז אין דער נייער עפאכע איז רעליגיע צו ווייניג אלס צעמענטירער פאר א נאציאנאלער איינהייט. ער האט געשטרעבט צו שאפען מעהר ווירקענדע און מאדערנע אספיראציעס און האט געשאפען א נאציאנאלע יודישע בעוועגונג מיט אלע פאליטישע, קולטורעלע, געזעלשאפטליכע און ווירטשאפטליכע אספיראציעס פון אזא בעוועגונג. נאכ'ן וועלט-קריג זענען די דאזיגע אספיראציעס טיילווייז רעאליזירט געווארען דורך דער באלפור-דעקלאראציע. דאס האט פערשטארקט דעם ציוניזם און האט כמעט גענצליך פערהאלטען די אסימילאציע.

דעריבער אויב איצט האבען זיך די בעשטימונגען פון דער באלפור-דעקלאראציע א וואקעל געטון, ווערט קלאר, אז די אספיראציעס פון ציוניזם זענען נישט רעאליזירבאר, און דער גאנצער ציוניזם וועט קומען אונטער א פראגע-צייכען. מ'דארף דעריבער ערווארטען פון איין זייט די פערשטארקונג פון דער ארטאדאקסיע צווישען די יודען, פון דער צווייטער זייט — די אויפלעבונג פון דער אסימילאציע.

דער מחבר פון דער „פראוודא" האט ריכטיג בעמערקט, אז די יודען זענען אויסגעוואקסען אין א פאלק מיט פאליטישע, ווירטשאפטליכע און אנדערע אספיראציעס. ס'איז אמת, אז אין זייער פאליטיק אלס פאלק קענען זיי זיך ריכטען מיט דער אדער יענער ליניע; זיי קענען זיך אריענטירען אויף דעם אדער יענעם פאליטישען קורס און זוכען א מיטהילף פון דער אדער יענער מלוכה. זיי פיהרען אבער אנ'אייגענע פאליטיק און געהען מיט אייגענע וועגען און אויב דער וועג מיט ענגלאנד זאל זיך ארויסווייזען פאר נישט פאסיג קען געמאלט זיין אנ'אנדער וועג און ס'הערען זיך טאקי שוין (אמת זעהר פארזיכטיג) אזעלכע שטימען. אבער קיין וועג אויף צוריק, אויף זעלבסט-פערלייקענונג איז שוין נישטא. דעם וועג פון דער „פראוודא" וועלען שוין די יודען אין קיין שום ארט נישט אויסקלייבען.

י. הינדעס.

געקאנט פערמיידען און דאס נישט געטון

מאריס מייער וועגען דער ראל פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע

אין דער לאנדאנער „צייט" שרייבט דער רעדאקטאר מאריס מייער:

...די בריטישע אדמיניסטראציע האט געהאלטען פערמאכט די אויגען צו די קאנספירירענדע און פראוואקאטארישע צוגרייטונגען פון די אראבער. זי האט אגאר זיי ערמוטיגט אין זייערע קאנספירירענדע צוגרייטונגען דערמיט, וואס זי האט נישט אנגענומען ענערגישע מיטלען צו בעשיצען דאס היסטארישע און טראדיציאנעלע יודישע רעכט ביים כותל מערבי. בריטישע בעאמטע אליין זענען בעגאנגען גוואלד-טאטען נעגען יודען ביי דעם כותל-מערבי. ווי ס'איז געווען דער טרויעריגער אינצידענט פאריגען יום-כפור. די בריטישע אדמיניסטראציע האט אגאר ערלויבט די אראבער צו מאכען א טיר דורך דעם כותל-מערבי. און דאס זאל זיי געבען גרעסערע מעגליכקייטען וועגען שטערען די יודען אין זייער מתפלל זיין ביי דער וואנט וואס איז זיי אזוי הייליג. די ווירקונג דערפון האט נישט געקענט זיין קיין אנדערע, ווי צו מאכען די אראבער פיהלען און דענקען, אז זיי קענען טון וואס זיי ווילען נעגען יודען; אז זיי קענען צושטערען יודישע לעבענס און הינדערען די אויפבויאונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים. עס האט זאגאר געקענט ביי זיי ערוועקט ווערען א חשד, אויב נישט זאגאר אנ'איבערצייגונג, אז ס'איז דער ווילען פון דער בריטישער אדמיניסטראציע גופא, זיי זאלען דאס טון.

אט דאס וואס די בריטישע אדמיניסטראציע האט אזוי געהאנדעלט, אז זי האט אינדירעקט ערמוטיגט די אראבער צו זייערע קאנספיראציעס און געבראכט צו די בלוטיגע אנפאלען — אט דאס איז די הויפט-סיבה פון דער אויפרעגונג און פערדרוס, פון דעם צער און צארן פון גאנצען יודישען פאלק. פון דער בריטישער אדמיניסטראציע האבען מיר געהאט א רעכט בעסערס צו ערווארטען. זי איז געווען פערפליכטעט צו האלטען די אויגען אפען, און אנצונעהמען אלע מיטלען וואס זענען נאר נויטיג געווען, כדי צו פערמיידען אזעלכע געשעהענישען. פערפליכטעט דערצו איז זי געווען אי דורך דער פייערליכער באלפור-דעקלאראציע, וואס די בריטישע רעגירונג האט געגעבען דעם יודישען פאלק; אי דורך דעם מאנדאט פאר פאלעסטינא, וואס זי האט בעקומען פון פעלקער-בונד מיט דער ספעציעלער אויפגאבע צו העלפען אנטוויקלען די יודישע נאציאנאלע היים; און אויך דורך דעם, וואס זי איז אנ'אדמיניסטראציע, א רעגירונג, וועמענס אויפגאבע עס דארף שטענדיג זיין צו וואכען, אז די ארדנונג פון דעם לאנד, וואס איז אונטער איהר רשות, זאל נישט געשטערט ווערען.

עס איז א פאקט, אז די אנפאלען פון די אראבער אין פאלעסטינא האבען נישט נאר געטראפען דאס יודישע פאלק, זיי האבען אויך געטראפען דעם פרעסטיזש, די עהרע און ווירדע פון דער בריטישער אדמיניסטראציע. דער אונטערשיד איז נאר: דאס יודישע פאלק איז נעטראפען געווארען אונשולדיג; עס האט גארנישט געקענט טון דעם אונגליק צו פערמיידען; בעת די בריטישע אדמיניסטראציע איז אליין אויך שולדיג אין דעם אונגליק, וואס מוז פאר איהר אליין אויך האבען טרויעריגע פאלגען; זי האט געקענט דאס פערמיידען און האט עס נישט געטון.

א געשפרעך מיט א רומענישען מיניסטער

וואס רעדט אויסגעצייכענט יודיש

(א בריף פון מאריענבאד)

מיר דאכט זיך, אז אויף דער גאנצער וועלט איז נישט פאראן אזא שטאדט ווי מאריענבאד. איז די בערג זענען בערגיגער, דער הימעל הימעלדיגער און די לופט לופטיגער ווי אומעטום און מענשען טרעפט מען פון כל המינים און פון ארבע פינות העולם. רביים און רבנים, חסידים און אפיקורסים, מלכים און פירשטען, אקטיארען און סתם אזוי קור געסט.

דורך א צופאל בין איך געוואהר געווארען, אז דער רומענישער מיניסטער איז אין מאריענבאד. איך האב בעשלאסען יהיה מה שיהיה, איך מוז איהם אויפזוכען, קודם כל האב איך געקלערט וועלכע בגדים טוט מען זיך אן. ס'איז דאך פארט עפעס א מיניסטער און דא האב איך הלכות רעדען מיט א מיניסטער נישט געלערנט, נישט ביי יאסעק דרדקי מלמד, נישט ביים רויטען לייבוש און אפילו נישט ביי אברהם יושב דעם גמרא מלמד אבער מאן דיהיב חיי יהיב מזונא, ווער ס'האט א מויל רעדט יאקאס, און אזוי בין איך בעגאנגען זוכען גליק.

מיראמאנט — א נאמען פון א פלאץ וואו ס'שפילט מוזיק דריי מאל א טאג און מיידלעך מיט שווארצע קליידלעך און ווייסע הויבעלעך מיט נומערען אויף דער ברוסט שטעהען גרייט אויף יעדען אריינקומענדיגען גאסט זיך צו ווארפען מיט אזא חפזון, אז דער גאסט ווערד פשוט צעטומעלט א ריזיגער זאל איבערגעלאדען מיט פערשידענע שטוקאטור, אביסעל גדולי שמוציג פון א גאנצען זומער, דער סופים פון פערשידען-פארביג גלאז פערפוצט מיט די צוועלף מזלות, א באלקאן פאר דער מוזיק, א גלאטער פוסבאדען צום טאנצען. איך ווייס נישט צו אויף דער גאנצער וועלט ווערט אזויפיל געטאנצט ווי אין מאריענבאד.

ארום צעהן א זייגער עפענט זיך די טיר און ס'בעוויזט זיך דער מיניסטער. א שעהנער מאן מיט תמיד לאכעדיגע אויגען, דער בעל הבית פערגויגט זיך אין צעהנטען, ווערט מיט א מעטער קלענער און דער מיניסטער געהט צו גלייך צו א געזעלשאפט, פערשטעהט זיך פון אחינו בני ישראל.

איך פערשטעל איהם דעם וועג און זאג איהם מיין בקשה.

איך: עקסעלענץ וועט מיר מוחל זיין, וואס איך קום בעלעסטיגען וועגען א אינטערוויו. אבער איך האב געהערט, אז איהר זענט געוועזען ביים קאנצערט פון פרוי דאליצקאיא און מען האט אייך אפיציעל בעגריסט און אז איהר האט זעהר הנאה געהאט פון איהר זינגען.

ער: איך בין דא צו קור ווי יעדער איבערגעארבייטער מענש, וואס וויל אביסעל אפרוהען. אבער טאקי דערפאר ווייל איהר פערטרעט א יודישע צייטונג מאך איך אן אויסנאהם.

איך: ווי קומט עס עקסעלענץ, וואס איהר רעדט און פערשטעהט אזוי גוט יודיש?

ער: איך בין געבוירען נעבען יאסי, אין שול האב איך געלערנט מיט יודישע חברים און האב תמיד געהאט די זעלבע אספיראציעס, וואס מיינע יודישע חברים. אמת, איך בין א גרויסער נאציאנאליסט, אבער דאס איז דער חוב פון יעדען בירגער ער זאל זיין לאנד שיצען און אפהיטען פון שאדען. איך פאהר זעהר פיל ארום און וואו איך טרעף א יוד, וועלכער איז א רומענישער בירגער, זעה איך זיין צוגעהעריגקייט צו זיין לאנד. אט למשל האט מיר דער מוזיקער דאלפהויבער — א יוד, געווידמעט א רומענישע פאפורי און היינט, ווען דער קור-ארקעסטער האט געשפילט, ווער האט דערפון הנאה געהאט? דער יוד! ווען איך הער אויף מיין לאנד רעדען, בעדויער איך זעהר. פרעגט א רומענישען יוד און ער וועט אייך זאגען, אז דאס רומענישע פאלק ווייסט נישט פון קיין אנטיסעמיטיזם. דער רומענישער פויער איז בטבע א גוטהארציגער און האט ליבער מיטן יודען צו פערקעהרען, ווי מיטן רומענער.

איך: עקסעלענץ וועט מיר מוחל זיין, ס'איז דאך אבער פארט געוועזען א שטיקעל צייט, וואס עס האט זיך אין לאנד פערשפרייט א אנטיסעמיטישע כוואליע.

ער: אנטיסעמיטען פעהלען אין ערגיץ נישט און אונזערע אנטיסעמיטען האבען אויך געוואלט פערקויפען די סחורה. עס האט זיך זיי אבער נישט איינגעגעבען. דעם בעסטען בעוויז: ביי די איצטיגע וואהלען האבען זיי קיין שום מאנדאט נישט בעקומען. מיין אויפגאבע איז לעבען אין הארמאניע און אייניגקייט זאל הערשען אין לאנד.

איך: עקסעלענץ, וואס איז אייער מיינונג וועגען נייעם קולטוס געזעץ?

ער: צו עס וועט זיך בעווייזען אלס גוט, דאס וועט ערשט די נאהנסטע צייט איבערצייגען.

איך: ווי פערהאלט איהר זיך לגבי ארץ ישראל?

ער: איהר קענט מיך תמיד האבען ביי יעדער יודישער זאך. ווען פראפעסאר ווייצמאן האט אין בוקארעשט גערעדט וועגען דער אוניווערסיטעט אין ירושלים, האב איך אויך דעמאלסט גערעדט. אין מיין רעדע האב איך אנגעוויזען, אז דורך גייסט און קולטור קען א פאלק וואקסען. איך בין פראטעקטאר פון דער יודישער שול „אינסטרוקציע פאר סאמאריטער קורס" אויף דעם נאמען גאלדפארב אין בוקארעשט. איך וויל גייסט און הארמאניע אין מיינע שולען זעהען. די מענשען האבען פיל געליטען און נור דורך קולטור קען מען די וואונדען פערהיילען.

ער לויבט זעהר דעם ציוניסטישען רעיון און פרעהט זיך, ווען עס קומט איהם אויס צוזאמען ארבייטען מיט דר. נעמיראווער.

איך: וואס איז מיט דעם נומערוס קלויזוס?

ער: קיין נומערוס קלויזוס עקזיסטירט נישט ביי אונז. אבער עס איז ליידער צו ווייניג שולען פאראן.

צום סוף פיהרט ער נאך אויס, אז ער בעטראכט נישט די יודען אלס מינדערהייט, נור אלס פולע ווערטפולע בירגער פון רומעניען.

איך: צום שלוס ערלויבט מיר נאך איין פראגע: האט איהר זיך אינטערעסירט וועגען ציוניסטישען קאנגרעס און וועגען דער „דזשואיש איידזשענסי"?

ער: איך האב דעריבער געלעזען אויף אזוי פיל ווי א מענש אין מיין שטאנד דארף אינטערעסירט זיין. אבער זעהענדיג אזעלכע פערזענליכקייטען ווי איינשטיין און אנדערע, אזוי מוז מען מען גלויבען אין ערפאלג.

איך: עקסעלענץ, אין נאמען פון מיין צייטונג דאנק איך אייך פאר אייער אזוי פריינדליך אויפנעמען מיך.

ער: איך האב עס געטון נור דערפאר, ווייל עס איז א יודישע צייטונג.

נאך א אלגעמיינעם שמועס האבען מיר זיך ווארים געזעגענט און אזוי האט זיך געענדיגט מיין ערשטע בעגעגעניש מיט מלוכה-מאן.

א. מ—ס.

דאס לאדזער לעבען

געשאַפען אַן אַלגעמיינעם אומפּאַרטייאישען קאָמיטעט אין לאָדז

צו העלפען די געליטענע אין ארץ-ישראל

(—) נעכטען אין אָוענד איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (ציגעל־גאַס 4) פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג פון פאָרשטעהער פון אַלע יודישע פּאָליטישע פּאַרטייען און ווירטשאַפטליכע און געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס וועגען שאַפען אַ הילפס־קאָמיטעט פאַר די געליטענע אין ארץ ישראל.

געעפענט די פערזאַמלונג האָט ה' ליכאָ, אַלס פאָרזיצער איז געוועהלט געוואָרען ד״ר ברוידע, וועלכער האָט נאָך אַ קורצער רעדע וועגען דער דרינגענדער הילפס־נויטווענדיגקייט נגעגעבען דאָס וואָרט דעם מיטגליד פון צענטראַל־קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען ה' לעוויטע.

ה' לעוויטע שטעלט זיך אָפּ אויף דעם אומגעהויערען רושם, וואָס די בלוט־פערגיסונג אין א״י האָט געמאַכט סיי פון דער יודישער, סיי אין דער אַלגעמיינער וועלט. ווי אַזוי די געשעהענישען וועלען זיך ווייטער ענטוויקלען — איז שווער פאָראויסצוזאָגען. די טעטיגקייט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע געהט אין פאָלגענדע ריכטונגען: זי פאָדערט ענטשעדיגונג פאַר די געליטענע, בעשטראָפען די שולדיגע, בעזייטיגען די נאַכלעסיגע בעאַמטע, רעאָרגאַניזירען די שוץ אין א״י, ענדליך — אַ נייע ענונציאַציע פון דער ענגלישער רעגירונג.

פון די געשעהענישען איז קלאָר, אַז זיי זענען פאָרגעקומען לויט אַ גענוי אויסגעאַרבייטען פּלאַן און האָבען געהאַט דעם ציל אינגאַנצען צו פערניכטען דעם יודישען ישוב, ווי שמערצליך די פאַבירונגען זאָלען נישט זיין, קאָן מען ערוואַרטען, אַז זיי וועלען האָבען געוויסע פּאָזיטיווע פאָלגען. לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען דאַרף מען זיך איצט רעכענען מיט אַ פערשטאַרקטער אימיגראַציע קיין א״י.

ה' לעוויטע שטעלט זיך דאַן אָפּ אויף דער גראַנדיעזער פּראָטעסט־בעוועגונג, וועלכע די געשעהענישען האָבען אַרויסגערופען און אויף איהר מאָראַלישער און פּאָליטישער בעדייטונג. אַן ענגלישע בעדייטונג וועט אויך האָבען די מאַטעריעלע הילף, וועלכע דאָס גאַנצע יודישע פאָלק וועט איצט ברענגען דעם געליטענעם ישוב. דער רעדנער שטרייכט אונטער דעם פאַקט, וואָס די „אַגודה" איז פּונקאָס צוגעטראָטען צו דער הילפס־אַקציע און שילדערט, ווי אַזוי די אַקציע איז אָרגאַניזירט געוואָרען אין וואַרשא, כדי זי זאָל טראָגען אַ מאַסען־כאַראַקטער אין ברייטסטען זין פון וואָרט.

ה' ספּעקטאָר האַלט, אַז מיט בלויז געלד־זאַמלונגען קאָן מען זיך אין איצטיגען מאָמענט נישט בעגנוגענען. די לאַגע איז צו ערנסט און געפעהרליך, ווער ווייסט, צי מיר שטעהען נישט פאַר אַ פולשטענדיגער קאַטאַסטראָפע, ער האַלט, אַז לאָדז מוז שאַפען אַ לעגיאָן וואָס זאָל צוהילפקומען ביי דער פערטיידיגונג פון א״י.

ד״ר ברוידע און ה' לעוויטע אינפאָרמירען, אַז די איצטיגע פערזאַמלונג קאָן זיך מיט אַזעלכע ווייטגעהענדיגע פּאָליטישע פראַגען נישט פערנעהמען. דערצו מוזען זיין געהעריגע אָנווייזונגען פון די אָנפיהרענדיגע אינסטאַנצען.

אַדוו. ווייצמאַן מעלדעט דעם אַקצעס פון דער קהלה צו דער הילפס־אַקציע, ער פאָדערט, אַז דער קאָמיטעט זאָל זיין אינגאַנצען אומפּאַרטייאיש און זאָל אָרגאַניזירט ווערען אַזוי ווי אין וואַרשא ביי דער קהלה, וועלכע נעהמט אויף זיך אַלע אַדמיניסטראַטיווע אויסגאַבען פון דער פאָרשטעהענדער אַקציע.

דיזעלבע פאָדערונג שטעלט אויך ה' שוואַרץ אין נאָמען פון דער אַגודה.

ד״ר ברוידע קלערט אויף, אַז דער קאָמיטעט וועט דורכאויס זיין אַן אומפּאַרטייאישער, ער וועט בעשטעהען פון פאָרשטעהער פון אַלע פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס, די פראַגע וועגען דער קהלה איז אַ פראַגע פון לאָקאַל, אויף וועלכען די ציונ. אָרגאַניזאַציע פּרעטענדירט נישט.

פרוי ד״ר ספּעקטאָר מעלדעט דעם אַקצעס פון פרויען פעראיין „וויזאָ" און לעגט אויך פאָר צו זאַמלען מאַנופאַקטור פאַר א״י.

ראַטמאַן ביאַלער לעגט פאָר, אַז קודם כל זאָלען זיך בעשטייערען די אָנוועזענדע און דעקלאַרירט פון זיין זייט 500 זל.

נאָך די רעדעס פון ה' העלמאַן (הויזבעזיצער) ה' קאָן (לאַנד־פאַבריקאַנטען־פערבאַנד) ה' ראָזען און ד״ר שווינג (בני ברית) ווערט אויפ'ן פאָרשלאַג פון אַדוו. ווייצמאַן ערקלערט אַ הפסקה, כדי די גרופּירונגען זאָלען זיך פערשטענדיגען וועגען צוזאַמענשטעל פון קאָמיטעט.

נאָך דער הפסקה האָט ד״ר ברוידע פאָרגעלעגט פאָלג. רעזאָלוציע: 1) עס ווערט געגרינדעט אַן אַלגעמיינער אומפּאַרטייאישער הילפס־קאָמיטעט, פאַר די געליטענע אין א״י, 2) עס ווערט גענומען צו קענטעניש די מיטיילונג פון דער קהלה, אַז זי שטעלט אויף רשות פון קאָמיטעט איהר לאָקאַל און אַדמיניסטראַטיווען אַפּאַראַט, 3) דער קאָמיטעט גופא וועט איינשטעלען די אופנים פון זיין אַרבייט.

די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע, וועלכע האָט מאָמענטווייז געטראָגען אַ שטורמישען כאַראַקטער.

דאַן איז געוועהלט געוואָרען אַ קאָמיטעט, אין וועלכען ס'זענען אַריין פאָרשטעהער פון אַלע פּאָליטישע פּאַרטייען, געזעלשאַפטליכע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס. די פאָרשטעהער פון דער קהלה און אַגודה האָבען דערביי געבעטען צו רעזערווירען אָרט אין קאָמיטעט פאַר זייערע פערטרעטער.

א עלענד יודיש מיידעל — ערב שמד

די יודישע געזעלשאַפט דאַרף זיך פערנעהמען מיט'ן ביטערן גורל פון אומגליקליכען מיידעל

פון רוסלאַנד זענען אין יאָהר 1922 ענטלאָפען קיין אונגאַרן די יודישע פאַמיליע ביעלאָווסקי: אַ פאָטער מוטער און אַ יעהריג מערעלע.

אויף דער אונגאַרישער גרעניץ האָט מען אָפּ־בער די „ביעושענצעס" פערהאַלטען און זיי קיין אונגאַרן נישט אַריינגעלאָזט. די פאַמיליע האָט זיך געמוזט צוריקקעהרען און האָט זיך פערהאַלטען אין לאָדז, וואו זיי האָבען אָפּגעוואוינט אויף דרעוונאָווסקאַ 23 אַ יאָהר צייט. עס איז דער פאַמיליע דאָ געגאַנגען זעהר שלעכט, אַזוי אַז עס האָט נישט איינמאָל אַריינגעקוקט צו זיי דער הונגער, אַ חוץ דעם האָט זיי אויך די פּאָליציי נישט צורוה געלאָזט, ווייל אַלס רוסישע אונטערטאַנער האָבען זיי נישט געהאַט קיין וואוינרעכט אין פּוילען. די פאַמיליע האָט געמוזט צוריקפאָהרען קיין רוסלאַנד, דאָס מערעלע אָבער איז נאָך אַ קרענק פאַראַליזירט געוואָרען און עס איז די עלטערען געווען, ביי זייער צושטאַנד, שווער דאָס קינד מיטצונעהמען. האָבען זיי בעשלאָסען אַליין אַוועקצופאָהרען און דאָס קינד איבערצולאָזען, און אַזוי האָבען זיי געטון. זיי האָבען דאָס קינד אַריינגעטראָגען צו אַ שכן, געוואָגט, אַז זיי פאָהרען אויף אַ פּאָר טאָג אין אַ שטעטעל, געשעפטליך, און פון דאַמאָלט אָן איז פון די עלטערען פונ'ם קינד קיין שפּורען נישטאָ.

דער שכן ביי וועלכען מען האָט דאָס קראַנקע מערעלע איבערגעלאָזט האָט אויך בעדאַרפט אין א קורצער צייט אַרום עמיגרירען, ער האָט נישט געקאָנט זאָרגען פאַר דעם קראַנקען קינד. דער שכן מיט זיין פאַמיליע זענען אַוועקגעפאָהרען און דאָס קראַנקע 12 יעהריגע מערעלע איז געבליבען בוכשטעבליך אויף דער גאַס.

דעם 18. אויגוסט 1923 האָט מען דאָס אומגליקליכע מיידעלע געפונען פערחלשט אויף רושעלנאַ גאַס און די פּאָגאָטאָוויע האָט דאָס קינד אַוועקגעפיהרט אין שטאָטישען זאַמעל־פּונקט.

ס'איז אַרורך 6 יאָהר. דאָס מערעל איז אין דער „זביארניע" אויסגעוואַקסען און כמעט געוונד געוואָרען, זי קען נאָר נאָך נישט אינגאַנצען פריי בעוועגען מיט דער לינקער האַנד.

אין דער „זביארניע" איז זי אָבער בעשעפטיגט ביי שווערע אַרבייט, וואָס ווירקט שלעכט אויף איהר געזונד.

לעצטענס האָבען זיך די שכנים פון דרעוונאָווסקאַ גאַס, וועלכע אינטערעסירען זיך דאָך מיט דעם עלענדען קינד, נאָר מען לאָזט צו איהר נישט צו, זיך דיערוויסט, אַז עס האַלט מען זאָל דאָס מערעלע אָפּשמדען.

איינער פון די שכנים אַ געוויסער י. ליבערמאַן פון דרעוונאָווסקאַ 12 האָט שוין אַ פּאָר מאָל געפּרובט זיך זעהען מיט דעם מערעל און מען לאָזט איהם נישט צו.

ער ווענדעט זיך דעריבער צו דער יודישער עפענטליכקייט מען זאָל זיך מיט דעם יודישען מערעל, וועלכער עס דראָהט שמד — פעראינטערעסירען.

העלדיש אפּגעראַטעוועט צוויי מענשען

(ב) עהרענכטען בייטאָג זענען די איינוואוינער פון וומער־וואוינונג קאָלומנא אונטער לאַסק געווען עדות פון אַ שרעקליכען פאַראַפאַל.

צוליב די גרויסע היצען האָבען זיך כמעט אַלע לעטניקעס וועלכע זענען געקומען הויפּטזעכליך פון לאָדז געגאַנגען באָדען אין דאַרטיגען טייך גראַביאַ.

צווישען די באָדנערע זענען אויך געווען אַ סך מיליטער־לייט, פונ'ם קאָנצענטראַציאָנס לאַגער. צווישען זיי דער פּאָרוטשניק פון 10. פּיעכאָטע פּולק, פּעליקסקאַלעצינסקי.

אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך איינער פון די באָדנערע אַ לאָדזער סוחר אַלעקסאַנדער סרעבּרשינסקי פּלוצים אָנגעהויבען טרינקען. אויף זיין פערצווייפעלטען הילף־רוף האָט זיך געוואָרפען איהם ראַטעווען דער פּאָרוטשניק קאַלעטשינסקי, זיי האָבען זיך אָבער ביידע אַריינבעקומען אין אַ טיפקייט און אַלע זענען געווען איבערצייגט, אַז סיי ר'רעבּרשינסקי, סיי זיין רעטער זענען אומגעקומען. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך אָבער פונ'ם וואַסער בעוויזען דער פּאָרוטשניק קאַלעטשינסקי אַרום זיין האַלז האָט זיך אַרומגעכאַפּט סרעבּרשינסקי. אין א מינוט זענען זיי ביידע ווידער פערשווינדען אין וואַסער.

12 גוטע שווימער האָבען דאַן געבילהעט אַ קייט און פון האַנד צו האַנד אַרויסגעשלעפּט ביידע טרינקענדע.

דאָס העלדישע האַלטען זיך פון דעם פּאָרוטשניק קאַלעטשינסקי האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם אויף אַלע אַרומיגע.

פון אַרבייטס-געריכט

(ב) דאָס אַרבייטס־געריכט האָט בעהאַנדעלט די אָנקלאַגע פון קעלנער לעאָן מילטשקאָווסקי, (אַנדראַראָווא 20), וועלכער האָט איינגעקלאָגט די אינהאַבערס פון „גראַנד־קאַפע" אַז מען האָט איהם אָפּגעזאָגט פונ'ם פּאָסטען אָהן קינדיגונג.

דאָס געריכט האָט צוגע'משפט דעם קעלנער 320 זל. קינדיגונג מיט 10 פּראָצענט, פונ'ם 18־יוני אָן.

•

אויף דערזעלבער סעסיע האָט דאָס אַרבייטס־געריכט צוגע'משפט דעם אַרבייטער יוזעף מיקטאַראָווסקי (אָגראָדאָווא 30) פון דער פירמע „לאָדזער לויז־אינדוסטריע" (ציגעל־גאַס 96) וואו ער האָט געאַרבייט און פון וואַנעט מען האָט איהם אָהן קינדיגונג אָפּגעזאָגט פונ'ם פּאָסטען — 1187 זל.

•

צוליב די זעלבע סיבות האָט דאָס אַרבייטס־געריכט צוגע'משפט דעם אַרבייטער פּאַוועל אַפּעלט 1300 זל. פון דער פירמע „גאָום הינזע און ברים" וואָלטשאַנסקא 206.

גנבים אויף גאַסטראָלען

(ב) אַ לאָדזער גנבים באַנדע, אין די פּערזאָנען פון דעם 21־יעהריגען י. שימטשאַק, זיין געליבטע קאַזימיערא כאָכורסקא אין לעאָקאַדיא וורָאָנסקא האָבען זיך געלאָזט אויף דער פּראָווינץ אויף „גאַסטראָלען" און אָנגעקומען קיין שעראַדז.

דאָ האָבען זיי בעגנבעט אַ געוויסען יאַן פּאָטאָפּסקי; נאָכדעם אַ געוויסע רחל סאַראַקיעוויטש א. אַנר. מען האָט זיי אָבער געכאַפּט און דאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז שימטשאַק איז ערשט נישט לאַנג אַרויסגעלאָזט געוואָרען פון טורמע אויף טאַרגאָווע, וואו ער איז אָפּגעזעסען 6 חדשים פאַר אַ גנבה, די סאָכורסקא איז אָפּגעזעסען 4 יאָהר און וורָאָנסקא 2 יאָהר טורמע.

מען האָט דעם זאַלבעררים ווידער איבערגעגעבען צו דיספּאָזיציע פון דער געריכטס־מאַכט.

Dr. med. D. Helman

ספּעציאַל־אַרצט פון אוירען־ נאָז־, האַלז־, און קעל־קאָפּ־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 68, טעל. 12-20

צוריקגעקעהרט

בעהמט נור אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָווענד.

3

דינסטאָג

סעפּטעמבער

כה

תמוז תרפ"ט

זון-אויפגאַנג 4.47

זון-אונטערגאַנג 6.24

היינט

אנפאַנג פון שול-יאהר

(—) היינט הויבען זיך אָן די למודים אין אַלע היגע פאָלקס־שולען.

אין די מיטעל־שולען הויבען זיך אָן די למודים — מאָרגען.

פון קהלה

(—) דער פּרעזעס פון דער לאָדזער קהלה ראַטמאַן ל. מינצבערג איז צוריקגעקומען פון אורלויב און האָט נעכטען איבערגענומען זיין אַמט.

פּערזענליכעס

(א) קיין לאָדז איז נעכטען געקומען דער ניי־בעשטימטער לייטער פון זעלבסטפערוואַלטונגס־אָפּטיילונג ביי דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע געוועזענער פּיעטריקאָווער סטאַראָסטא ה' קאַטשינסקי.

ה' קאַטשינסקי נעהמט די טעג איבער זיין אַמט.

(ב) דער לייטער פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ ביים מאַגיסטראַט ה' וויסלאָווסקי איז צוריקגעקומען פון אורלויב און איבערגענומען זיין אַמט.

העיני-מעדינא-קראַנקהייט אין לאדז

(מ) אין לאָדז איז פעסטגעשטעלט געוואָרען די העינע-מעדינא-קראַנקהייט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער מאַגיסטראַט אויף פרייטאָג צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ, כדי אַרומצורעדען די מיטלען ווי אַזוי צו בעקעמפען די געפעהרליכע קראַנקהייט.

אנפאַל אויף א יודישע פרוי אין גאַס

נעכטען בייטאָג ווען די 40 יעהריגע ליבע שוסטער (צעגעליאַנאַ 4 באַלוט) איז אַ היימגעגאַנגען איז פּלוצים פונ'ם טויער פון צעגעליאַנאַ 10 אַרויסגעלאָפען עמעס אַ פערשוין און מיט אַ מעסער איהר דערלאַנגט אין די פּלייצעס. נאָכדעם איז דער אַנפאַלער ערגעץ נעלם געוואָרען.

פרוי שוסטער איז אַוועקגעפאַלען אַ פערחלשטע מען האָט אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע. פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

פון האנדעלס-געריכט

די האַנדעלס־אָפּטיילונג ביים קרייז־געריכט האָט נעכטען בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען באַנקראָט פון דער פירמע מאָזעס רובינשטיין און זנעררוש.

אַלס סינדיק איז בעשטימט אַפּליקאַנט מאָוריצי גלאָדע

•

אויף דערזעלבער סעסיע איז בעהאַנדעלט געוואָרען די באַנקראָט פון דער פירמע „הורט מאַנופאַקטורה סאַמועל בערקאָוויטש". אַלס סינדיק איז בעשטימט אַדוואָקאַט לעאָנאַרד שימאַנקעוויטש.

פערשאַרפטער שטרייק

(—) די אַרבייטער פון פּשיגורסקים פאַבריק האָבען פערשטרייקט ווייל די פאַבריקס אַדמיניסטראַציע האָט זיי געוואָלט קירצען די לוינען אויף 10—20 פּראָצענט.

דער אַרבייטס אינספּעקטאָר צו וועלכען די אַרבייטער האָבען זיך געווענדעט נאָך אַן־אינטערווענ'ץ האָט אויף נעכטען צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ זי האָט אָבער צו קיין אויסגלייך נישט געבראַכט, ווייל ד. פירמע האָט נישט געוואָלט אָפּטרעטען פון איהרע פאָדערונגען די אַרבייטער האָבען בעשלאָסען ווייטער צו שטרייקען

עלטערן!

גיט נישט אייערע קינדער אין קיין חדרים אָדער שולען, וואו ס'איז נישטאָ קיין שול־דאָקטאָר, ווייל אַ חדר אָדער שולע אָהן אַ דאָקטאָר—איז סם פאַר'ן געזונד פון אייערע קינדער. גיט אייערע קינדער אַריין אין שולען אדער חדרים וואו ס'איז פערהאַן אַ שול־דאָקטאָר.

שידוכים דורך אנאנסען אין די צייטונגען

קאמישע אַנאנסען אין די צייטונגען פון יונגעלייט, וואס זוכען כלות. שווינדלער, וואס נוצען אויס די צייטונגען אפצונאַרען מיידלעך

פאַריז האַלט מען אומעטום פאַר דער זינדיגסטער שטאָדט אין דער וועלט. און דאָך איז אין קיין שום גרויסער וועלט שטאָדט דער ענין שידוכים נישט אַזוי ענטוויקעלט, ווי אין פאַריז, און אין ערגעץ איז דאָס נישט אַוועקגעשטעלט אַזוי געשעפטסמעסיג ווי דאָ.

אין פאַריז זענען פאַראַן עטליכע צייטונגען וואס זענען פאַרנומען הויפטזעכליך מיט אַנאָנסען איבער שידוכים. איך וועל דאָ איבערגעבען אייניגע פון די אַנאָנסען.

„אַ יונגערמאַן, 32 יאָהר אַלט, אַ בלאָנדער איין מעטער די הויך, האָט נישט קיין פליך, זוכט בעקאַנטשאַפט מיט אַ מיידעל, וועלכע זאָל זיין פון פינף ביז זיבען יאָהר יונגער פאַר איהם, אַ שוואַרצע, און מיט נישט קיין געשווידענע האָר. דאָס מיידעל דאַרף קענען קאָכען און גרייט זיין צו פיהרען אַ באַלעבאַטישקייט“...

דאָס איז איין אַנאָנס, אַ געוועהנליכער, און איינפאַכער. אָט האָט איהר נאָך אַ חתינה-אַנאָנס, שוין אַן אינטערעסאַנטערען:

„אַ יונגערמאַן פון 30 יאָהר, מיט אַ גוטער שטעלונג, זוכט בעקאַנטשאַפט מיט אַ יונגער דאַמע, וואָס זאָל זיין פּאָעטיש געשטימט, ליב האָבען די נאַטור און זיין אַ געגנער'ן פון לוקסוס. עס איז אויך געוואונשען זי זאָל אויך האָבען 30-25 טויזענט פראַנק“.

און אָט איז נאָך אַ חתונה-אַנאָנס:

„אַ יונגערמאַן פון 36 יאָהר, אַ שענער ברונעט, וויל בעקאַנט ווערען מיט אַ מיידעל אָדער יונגער אלמנה, וועלכע האָט ליב בעטהאָווען'ס מוזיק, הויפטזעכליך די ניינטע סימפאָניע, און ווערהאַרען'ס פּאָעזיע“.

אָט דאָ האָב איך נאָר איבערגעגעבען עטליכע פון די אַנאָנסען, אין וועלכע בחורים זוכען כלות. די געבראַכטע אַנאָנסען גיבען נאָך אויף אַ צעהנט-חלק נישט קיין בעגריף ווי מען פיהרט זיך אין פאַריז ביים אויסקלויבען אַ כלה. טייל רעכענען אין זייערע אַנאָנסען אויס אַזעלכע מעלות און אייגענשאַפטען, וואָס די כלה מוז בעזיצען.

אינטערעסאַנט איז אויך, אַז די מענער, וואָס גיבען אַריין הייראַטס-אַנאָנסען, רעדען נישט פיל וועגען זייערע אייגענע מעלות, אָבער פון די אַנאָנסען, וואָס ווערען אַריינגעגעבען פון פרויען, קען מען כמעט רויסמאָלען אַ בילד פון זיי — אַזוי אויספיהרליך בעשרייבט זיך אַ פרוי.

אַ פרוי בעשרייבט זיך, ווי הויך זי איז און ווי ברייט, וואָס פאַר אַ נאָז זי האָט, וואָס פאַר אַ שטערען, מויל, גאָמבע, אויגען, ברעמען און דאַן ווערען אויספיהרליך בעשריבען די אַנדערע טיילען פון איהר קערפער — אַלץ דערצעהלט זי וועגען זיך פאַר דעם, וואָס וועט דאַרפען זיין איהר בעשערטער.

און עס איז אַ פאַקט, אַז זעהר פיל שידוכים ווערען געשלאָסען אין פאַריז דורך אַזעלכע אַנאָנסען, מעהרסטענס טוען דאָס אַזעלכע, וואָס קענען זיך נישט ערלויבען דעם פערגעניגען צו געהן מיט אַ מיידעל סתם אַזוי אין דער וועלט אַריין און דערווייל מאַכען אויסגאַבען און אָפּשפּאָרען זיך פון אייגענעם מויל, פסר'ן צייט און געלד און נישט וויסען ווי מען האַלט מיט דער מיידעל

(אַ בריף פון פּאַריז)

איך פאַר דעם מיידעל, וואָס זוכט אַ חתן, איז בעקוועמער דער וועג פון אַנאָנס אין דער שידוכים צייטונג. ווארים אַ מיידעל היינטיגע צייט קאָן גאָרנישט וויסען. זי שליסט בעקאַנטשאַפט מיט אַ בחור. יעגער האַלט איהר אין איין פערזיכערען, אַז ער שטאַרבט פאַר איהר. ער קען אָהן איהר נישט לעבען. און כדי צו איבערצייגען, אַז עס איז אמת, וואָס ער זאָגט, האַלט ער איהר אין איין קושען. אָבער דאָס מיידעל ווייסט נישט, וואָס ער מיינט, — די הגדה צו די קניידלעך. דאָס הייסט, זי גלויבט איהם גאַנץ גערן, אַז ער בעהט אויס פאַר איהר. זי זעהט דאָך, אַז עס איז אַזוי. זי ווייס אָבער נישט, וואָס פאַר אַ מין אויסנעהן דאָס איז. אַ פאַריזער מיידעל ווייס שוין, אַז אין דעם וואָרט „ליבע“ קען מען אַריינלייגען אַ סך פערשידענע טייטשען, און זעלטען איז עס דער טייטש, וועלכען זי וואָלט געוואָלט האָבען. דערפאַר איז דער ענין זעהר פשוט און איינפאַך, ווען זי בעקענט זיך מיט אַ בחור אויפ'ן גרונד פון אַ אַנאָנס, וועלכען זי אָדער ער האָט אַריינגעגעבען, אין וועלכען עס ווערד געזאָגט אויסדריקליך, אַז מען וויל זיך בעקענען מיט'ן צוועק חתינה צו האָבען.

אָבער מען דאַרף פינדעסטוועגען נישט מיינען, אַז אַלץ געהט דאָ אָפּ גלאַט. עס זיינען פאַראַן גענוג אַזעלכע „פייגעל“, וואָס זוכען אויסצונוצען פרויען, וואָס נוצען אויס די צייטונגען, כדי אַריינצונאַרען אין זייערע נעץ פערשידענע נאאיווע, אינערפאַרענע פרויען. דער לעזער געדענקט אפשר ווי פאַריגעס יאָהר האָט מען אין פראַנקרייך ענטדעקט אַ פרויען מערדער, וואָס האָט פערנאַרט צעהנדליגער פרויען און זיי טוט געמאַכט. יעגער פערשוין האָט געהאַט אַריינגענאַרט זיינע קרבנות טאַקע אויך דורך אַנאָנסען אין דער שידוכים צייטונג.

כיט דער שידוכים-צייטונג בענוצען זיך אויך פערשידענע שווינדלער.

מיט עטליכע וואָכען צוריק איז אין פאַריז אַרעסטירט געוואָרען אַ פערשוין, וואָס האָט זיך נאָכאַנאַנד אַנאָנסירט אין דער שידוכים צייטונג, אַז ער וויל חתונה האָבען מיט אַ מיידעל, וועלכע האַלט נישט מיט דער מאָדע פון געשוירענע האָר און נישט פון פידער און פאַרב, טראָגט נישט קיין צו קורצע קליידלעך און האָט זעהר ליב די נאַטור.

צו דעם פערשוין האָבען זיך געשאָטען בריף מיט פאָטאָגראַפיעס פון מיידלעך, וואָס בעזיצען די אויסגערעכענטע מעלות. ער האָט זיך געקענט אויסקלייבען. ער האָט זיך טאַקע בעשטעלט „ראַנדעוואוס“ מיט די מיידלעך און נאָכדעם ווי ער האָט זיך איבערצייגט, אַז אַ מיידעל בעזיצט די אַלע אויסגערעכענטע מעלות, וואָס ער פאָדערט פון אַ ווייב, האָט ער זי נאָך גענומען אויך אויף אַ פּראָבע, צו זי האָט ליב די נאַטור. ער איז מיט איהר בעגאַנגען „אויפ'ן שויס פון דער נאַטור“, אוז פערשטעהט זיך, אַז אַ דאָרפס-מיידעל, וואָס דעוואוס, און זעהענדיג, אַז ער וויל זיך פיהרען מיט איהר שוין צו-היימיש, נישט קוקענדיג, וואָס זי ראַנגעלט זיך מיט איהם, האָט זי אָנגעהויבען צו מאַכען געוואַלדען, ביז עס זענען געקומען צולייפען עטליכע פאָליציסטען פון די, וואָס פאַהרען אַרום אין בולאָנער וואַלד. און דאָ איז אַרויסגעקומען דער גאַנצער אמת וועגען דעם פערשוין, וואָס האָט ליב די נאַטור.

געהט מיט אַ בחור, וואָס וויל מיט איהר חתונה האָבען, פערשטעהט זיך, אַז אַזאַ מיידעל לאָזט מיט זיך טון, וואָס מען וויל, ווען זי איז מיט'ן חתן אַליין אויף דער נאַטור... און אויב שפּעטער ווייזט זיך אַרויס, אַז פון דעם שידוך איז גאָרנישט געוואָרען, וועט אַזאַ מיידעל אויך נישט געהן דערצעהלען פון קיין שום זאַך. און אַזוי האָט דער פערשוין געפיהרט דאָס געשעפט זיינס ביז איין מיידעל, טאַקע אויך אַ דאָרפישע, האָט מיט איהם געלערענט „בלק“, גאָר אויפ'ן גרויסשטאָטישען שטיינער. זי איז געווען מיט דעם „חתן“ אויפ'ן „שויס פון דער נאַטור“ אין דעם בולאָנער וואַלד, דעם פלאַץ פון אַלע ליבע-ראַנ-

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פערשוין האָט פערפיהרט הערכער הונדערט מעדלעך פּאָעטיש-געשטימטע און געגנעריגס פון די היינטיגע פערשייטע מאָדעס. ביי פיל פון זיי האָט ער נאָך גענומען געלד, כדי ער זאָל זיי נישט מאַכען קיין שלעכטען נאָמען.

עס נוצען אויס די שידוכים-צייטונגען אויך פרויען-הענדלער און אַלפאָנסען, וועלכע זוכען זיך אויס דוקא עלענדע און איינזאַמע פרויען, וועלכע מען קען לייכטער פערפיהרען און עס איז נישטאָ ווער עס זאָל זיך אויף זיי אומקוקען. י. פ—ן.

„לאמיר זיין געזונד!“

אָפּטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“ פאַר פראַגען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאַקציע פון דר. ע. אוריס און דר. לעאָן פוקס.

„לאמיר זיין געזונד“!
אָפּטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“
פאַר געזונדהייטס-פראַגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאָר אויף שריפטליכע אָנפראַגען.

דינסטאַג דעם 3-טען דעצעמבער 1929.

111. אַ לאָדזער לעזער.

לויט אייערע סמנים, קאָן מען דרינגען, אַז איהר ליידט אויף אַ רופּטור (ברוך) איהר דאַרפט זיך ווענדען דערמיט צו אַ כירורג, וועלכער וועט אייך פערשרייבען אַ יעהעריגען בויך פאַסעק. און אפשר וואָלט איהר זיך געלאָזט אָפּערירען, וואָלט איהר אינגאַנצען דערפון פטור געוואָרען.

112. ש. מ.

די שמערצען ביי אייער פרוי קאָנען זיין צוליב נישט ענטוויקעלטע געשלעכטס-אָרגאַנען אָדער אויף נערוועזישען באָדען פון שרעק. אַזעלכע זאַכען טרעפען זיך נישט זעלטען. דאָס מיטעל, וואָס איהר ווילט אָנווענדען, איז זעהר אַ געפעהרליכס; איהר קאָנט אייער פרוי אָנמאַכען גרויסע שאָדען. געהט בעסער מיט אייער פרוי צו אַ פרויען-דאָקטאָר. זאָל ער זי אונטערזוכען, דעמאָלט וועט ער אייך קאָנען געבען די ריכטיגע עצה.

113. לעזער Sz. Z.

ס'איז אַ בעוואוסטע זאַך, אַז גייסטיגע קראַנקהייטען געהען איבער בירושה. דאָס הייסט נאָך נישט, אַז די קרענק מוז איבערגעהען בירושה, אַזוי, אַז ס'איז שווער אייך צו זאָגען, זי וועט זיך אָפּרופען ביי אייערע קינדער, וועלכע ס'איז גייסטיגע קראַנקהייט. זיי קענען אָפּלעבען זייערע יאָהרען פולשטענדיג געזונד. פערשטעהט זיך, אַז פערזאָגען פון אַזעלכע פאַמיליעס, וואו ס'איז דאָ אַ גאַנצע רייהע גייסטיג-קראַנקע, דאַרף מען נישט חתונה-האָבען און אויב שוין יאָ, ווי דער פאַל איז ביי אייך, דאַרפט איהר זעהען נישט האָבען מעהר קיין קינדער.

114. A. G. 604

איינשפּריצען 1 פּראָצ. פּראָטאַרגאָל - לעזונג באַלד נאָך אַ בעציהונג פערהיט גאַנץ אָפט פון אָנשטעקען זיך מיט טריפּער.

115. לעזערין „Zdrowie“

דאָס אָפטע פערשטאָפּונג קאָן ביי אייך שטאַמען פון שלעכטע דערנעהרונג איהר דאַרפט עסען מעהר גרינצייג און ווייניג פלייש. נעהמט דערווייל יעדען טאָג אויפ'ן ניכטערען מאָגען קאַרלסבאַדער-זאַלץ.

116. ג. ד

דאָס, וואָס אייער פנים זעהט אויס שטענדיג ווי אָפּגעבריהט, איז נישט קיין חסרון. מיר האָבען נישט קיין מיטעל צו עודעוען אייער פנים, ס'זאָל זיין מעהר בלאַס.

117. אַ צוריכטער.

אייער בעשעפטיגונג (דאָס לאַנגע שטעהען ביי דער אַרבייט) האָט, קאָן זיין, ביי אייך אַרויסגערופען די פערברייטערונג פון די פיס אָדערען (זשילאַקעס). ס'איז אויך נישט אויסגעלאָסען, אַז איהר האָט פּלאַטע פיס, וועלכע רופען אַרויס שטאַרקע פוס שמערצען. איהר דאַרפט זיך דערמיט ווענדען צו אַן אָרטאָפּעד. וועלכער וועט אייך געבען די נויטיגע הילף. דאָס מיד ווערען און שוויצען ביים געהען קאָן זיין פון דער סבה.

118. Z. M.

וועגען אָפּהיטען זיך געגען זון-אָפּברענען האָבען מיר שוין געשריבען. איהר דאַרפט זעהען פאַמעליך זיך צו געוועהנען צו דער זון. נישט מיט איינמאָל צו לאַנג צו ליגען אויף דער זון. אַמבעסטען איז אויך זיך אָנצושמירען דאָס פנים מיט עפּעס אַ פעטס (וואַזעלין, קרעם).

דער מאַלפּע-מענש

(2 סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

— אייער טעכנישע געניטקייט איז שטאַרקער פון דער פאָליציי'אישער, — האָט דער לייטענאַנט סטענס געענטפערט. — דער מיניסטער וויל, אַז איהר זאָלט דעם ענין איבערנעהמען אין אייערע הענט. מיט איהם איז פולשטענדיג מסכים דער אינערן-מיניסטער, און וועלכענס רשות עס געפינט זיך די פאָליציי. הערהייל איז בעשלאָסען געוואָרען נישט צו פערעפענטליכען אין די בלעטער די ידיעה וועגען עלמער'ס טויט, און וועגען דעם געפונענעם קעסטעל. בזה האופן וועט אייך לייכטער זיין צו פעראינטערעסירען זיך מיט דעם ענין, נישט קוקנדיג זיך מיט דער פאָליציי. וועלכעס פערשטענדליך, די פאָליציי האָט צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל, דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט אַרויסגעטראָגען זיין רעזאָלוציע, אָבער דער גאַנצער ענין איז דערווייל געבליבען הענגען אין דער לופטען. דאָס

איינציגע ממשות'דיגע, וואָס איך קאָן אייך זאָגען, איז דאָס, אַז מיט אַ וואָך צוריק האָט עלמערן געזעהן זיין שוועסטערן-טאָכטער אַרעלע לעווסטיין. זי אַרבייט אין נייבאָרקער קינאָמאַטאָגראַפישע פירמע וועלכע מאַכט איצט אויפנאַהמען אין טשיטשעסטער. נעוובאָרט איז אַן אַמעריקאַנער, און אויף וויפיל מ'קאָן אורטיילען, איז ער אַן אַנשטענדיגער סימפּאַטישער מענש. דאָס מיידעל איז ביי איהם אַ מין סטאַטיסטקע... מיט איין וואָרט, פאָהרט צו אַהין, זעהט זיך מיט איהר. אָט האָט איהר דעם אַדרעס.

— האָט עלמער געהאַט אַ פרוי? — האָט מאָריס אַ פרעג געטון, בעהאַלטענדיג אין טאַש דעם פערשריבענעם אַדרעס.

— יאָ, אָבער זי קאָן גאָרנישט מיטיילען וועגען דעם מאָרד פון איהר מאַן. אגב ווייסט חוץ איהר קיינער נישט, אַז עלמער איז דערהרג'עט געוואָרען. דעם גאַנצען חודש האָט זי איהר מאַן נישט געזעהן, און, ווייזט אויס, אַז זיי האָבען זיך פון לאַנג שוין פונאַנדערגעגאַנגען. איבעריגענס, איז דער טויט פון עלמער'ן געווען פאַר איהר אַ גאַנץ נוציגע זאַך, ער איז געווען אַסעקורירט לטובת איהר אויף אַ גרויסע סומע געלד.

מאָריס האָט ווידער אויפמערקזאַם איבערגעלייענט דאָס צעטעל פון דעם קעפ-פאַנגער.

— ס'איז מיר אינטערעסאַנט צו וויסען, וואָס איהר טראַכט וועגען דעם „מעסמאַטען“? — האָט ער נייגעריג אַ פרעג געטון.

סטענס האָט זיך אָנגעלעהנט אויף דער ווענטעל פון שטול און צוזאַמענגעצויגען די ברעמען.

— ס'איז דאָ דערביי איין מערקווירדיגע זאַך — האָט ער געזאָגט — מערקט אייך, אַז די בריוולעך פון דעם קעפ-פאַנגער זענען אָפּגעקלאַפּט אויף איין שרייב-מאַשינדעל, וואָרום אויף אַ ייאַלע זענען די זעלבע אותיות אָדער אָפּגעבראָכען, אָדער קומען אַרויס נישט בולט. ס'איז עפעס גאָר אַן אַלט מאַשינדעל. געפינט דעם מענשען, וואָס בענוצט זיך מיט איהר, און איהר וועט קאָנען מיט'ן האַנר אויפ'ן האַרצען זאָגען, אַז איהר האָט געפאַקט דעם מערדער. כ'האָב אָבער מורא, אַז די דאָזיגע שרייב-מאַשינקע וועט קיינמאָל שוין נישט געלונגען צו געפינען, וואָרום די נאַרישע פאָליציי האָט פערעפענטליכט אַ פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמע פון דעם מערדערס בריוועלעך מיט דער אָנווייזונג אויף די בעזונדערע רעפעקטען פון די אותיות. דעריבער קאָן מען רעכענען, אַז דער הער „קעפ-פאַנגער“ שרייבט נאָר אויף זיין מאַשינדעל די טויט-אָנמעלדונגען וועגען די מענשען, וואָס ער ברענגט אום.

מאָריס בראָקמאַן איז צוריקגעקומען אַהיים נאָכ'ן שמועס מיט זיין לייטער, אַן אומצופרידענער און אַ פערזאָרגטער מעהה, ווי אַלע מאָל.

נעוואוינט איז ער געווען צו פערקעהרען בלויז אין דער סביבה פון העכער פאָליטיק.

די פיינהייטען פון דיפּלאָמאַטישען שפיל זענען געווען זיין ספּעציאַליטעט און בערוף.

די אומנאָרמאַלקייטען פון מענשליכען כאַראַקטער, מאָרדעי און גנבות האָבען איהם אינטערעסירט נישט מעהר, ווי עס אינטערעסירט אַ לייכט-געשריבענער אַנגענעהמער ראָמאַן.

— ביל! — האָט ער זיך אָנגערופען צו זיין קליינעם הינטעל, וואָס איז געלעגען אויפ'ן טעפּיכעל לעם זיין בעט — אָט זעהסטו שוין, צי וואָס מיר האָבען זיך דערלעבט!.. מיר וועלען איצט מוזען פאָהרען קוקען, ווי מען מאַכט קינאָ-אויפנאַהמעס, און בעקענען זיך מיט אַ מיידעל... אַ הוח און איהר טאַטען!

(פאָרטזעצונג קומט).

קוראטאריום פאר די בית-יעקב-שולען

צעגעלניאנא 24, טעל. 70.28
פיראמאוויטש 15, טעל. 70.27
צעגעלניאנא 3

א איבעראשענדע בשורה!

צום שול-יאהר 1929/30 ווערט געעפענט אין צענטרום שטאט צעגעלניאנא 3

אַ צענטראַלע בית-יעקב-שולע

אין וועלכע ס'וועט זיין: 1) VIII קל. טעכטער-גימנאזיום, 2) פאר- און נאכ-מיטאגדיגע 7-קל. פאלקס-שולע, 3) אוועגד-קורסען און פאך-אויסביל-דונג פאר ערוואקסענע, 4) פאר- און נאכמיטאג'דיגע פרעבעל-שולע.

די פרייזן צוגענגליכע.—די שולע איז מיט רעגירונגס-רעכט.—איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין אונזערע בית-יעקב-שולען צעגעלנ. 24 און פיראמאוויטש 15 פון 9—12 און 3—6 נ"מ

אכטונג, שילערינס! אלע מוזט איהר זיך מעלדען דינסטאג, דעם 3-טען וושעשען, 9 א זייגער פריה אין דער שולע.

די ליישונג.

מיט פולע רעגירונגס-רעכט (קאטעגאריע A)

8-קלאס. מעדכעז-גימנאזיום

מיט 3 פאַראַבערייטונגס-קלאסען (A, B, C)

פון Marja Hochsteinowa

WÓLCZAŃSKA 23, telefon 14-27

שילערינס ווערען איינגעשריבען אין די שול-שטונדען.

ביים גימנאזיום „קינדער-היים" לויט מיטעם פון פראבעל מאנטעססארי

Dr. ADAM GROSGLIK

Ąl. Kościuszki 27
tel. 51·78

הויט- און וועגערישע קראנקה-רע מגען און ליבעהייל איוסס
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

צוריקגעקעהרט

Dr. HELLER

[illegible]

נאָווראָמסקי 2 טעל. 89 פּ[illegible]

[illegible]

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוונט.

אַ נייהייט איז אינטערעסאַנט
נישט נאר פאר'ן געדאנק

נאר אויך פאר'ן גומען. די בעוואוסטע הערינג (Kippered Herrings) איז אַ געוואונשענע פערשידענארטיגקייט פון די טעגליכע מאכלים. דערלאנגטע צום פריהשטיק, מיטאג, אווענדברויט שאפען אַנ'אפעטיט, בעפרידיגען די גרעסטע פאדערונגען און בעשווערען נישט דעם הויזליכען בודזשעט. ס'איז גענוג איינמאל טועם צו זיין, כדי צו ווערען אַנ'אנהענגער פון די צפון-מאכלים, וואס זענען נישט געווארען איבערשטיגען אין דער קוואליטעט און צוריכטונגס-אופן.

די לייטונג פון דער 7-קל. העבראיש. קאָעדוקאציאנס-שולע

„יבנה" לודז, ציגלביגה 75

טעלעפאן 13-34

איז מודיע, אז אנמעלדונגען פון נייע שילער און שילערינס ווערען אנגענומען טעגליך פון 9—1 נאכמיטאג. 8871

ביי דער שולע עקזיסטירט אַ מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע.

אין דער 7-קל. שולע

ש. זיעלאנקא

ווסכאדניא —68/70—

ווערען אנגענומען שילער פון 6 יאהר אן און ווע-רען גרינדליך פארגעברייט אין אלע היגע מיטעל-שולען. אַ ספעציעל געוויכט ווערט געלייגט אויף דער העבראישער שפראך און אלע יודישע למודים.

בעמערקונג: דורכגאנג פיעטריקאווער 44—46.

גענען בעלוינונג!

געהענדיג פון נאוואמיעסקא 5 איז פערלוי-רען געווארען 15 הונדערט זלאטעס מזומן וואס איז געלעגען אין אַ קאנווערט מיט דער אויפ-שריפט ראזמאן ביעלסקא. דער עהרליכער פינדער ווער'ט געבעטען אבצוגעבען געגען אַ גרויסער בעלוינונג צו דער פירמע ח. ברליש, נאוואמיעסקא 5.

די איבעראַל-בעוואוסטע חדר-שולע

„תורה ודרך ארץ" נאוואמיעסקא 22

איז מודיע, אז די נארמאלע למודים הויבען זיך אן ג' שופטים, 3/9 ד. י.

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אין אלע מחלקות קומען פאר אין שול-קאנצעלאריע טעגליך פון 10—2 און פון 4—6 נאכמ.

אין גן-ילדים ווערען אנגענומען תלמידים פון 5 יאהר. די שולע געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. צופאסענדיג זיך צו די יעצטיגע שווערע קריזיס-צייט, זענען די פרייזען ערמעסיגט.

8989 די לייטונג.

פערלוירען געווארען.

ס'איז פערלוירען געווארען אַ פראטעסט אויף 40 זל. אויסשטעלער לוזער קאן, זשירא מאיר שעראצקי. דער עהרליכער פינדער ווערט גע-בעטען אפצוגעבען צו שעראצקי, קעלמא 32. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PANSTWOWYCH

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Józefa Aba

w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12.

אנמעלדונגען פון נייע שילערינס טעגליך פון 10—1 נאכמיטאג.

ביי דער שולע ווערט ערעפענט א פרעבע.-שולע.

Dyrektor (–) J. AB. 8781

אנהויב פון אונטעררינכט—דעם 3. סעפטעמבער.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

דאס רעכטס-קאנסולענטן-ביורא

פון געוועזענעם לאנג-יעהריגעז רוטינירטען

געריכטס-סעקרעטאר

ב. מאז, פיעטריקאווער 10

ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען, ווי אויך שטייער-אנגעלעגענהייטען.

אַ גוטער ספעציאַליסט אין מיליטער-ענינים.

B. Mann, Piotrkowska 10

---

2 גרויסע צימערן

מיט בעקוועמליכקייטען איז צו פערמיטען
צו פערשטענדיגען זיך
טעלעפאניש 70-59

Dr. med. L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל ארצט פאר נירן בלאזן-און הארן - קראנק.

NAWROT 8
tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4—7 אוו. נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון $12^{1}/_{2}$ ביז 2 זייגער נאכמ.

אַ קוואליפיצירטער שפולער

ווערט זאפארט געברויכט ווי אויך אויספערטיגענס אַ היים צו נעמען ארבייט קאָנען זיך מעלדען ביי פרענקעל
פולנאצנא 27

אַ שיק-יונגעל

פון 14—16 יאהר, איז נויטיג אין דער פאבריק „RENOMA" פאדזשעטשנא 6.

Dr. med. RACHELA LEWI

זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 24, טעל. 42-72

ספעצ. קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקומען.

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. אין לעטשניצע „וויטא" פיעטריק. 43 פון 4—5 נאכמ.

אַ פעהיגע קעלנער-קע

ווערט געברויכט אין רעסטאראַז קאנסטאנטינער 7.

וואוינונג

3 צימערן און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען איז צו פערמיטען. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 9023

אַ פעהיגער יונגערמאן

מיט 2000 זל. קויציע זוכט אַ פאסטען אלס אינקאסענט, אדער אנדערע בעשעפטיגונג בעסטע רעפערענצען. אפערטען אונטער „J. K." אין אדמ.

אנאנסען

אין „נ. פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

DYREKCJA

GIMNAZJUM

Humanistycznego Męskiego

I. Kacenelsona

Cegielniana 28, tel. 51-79

איז מודיע, אז די איינשרייבונגען פון שילער נעהמט אן די קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 11—2 פארמ. און פון 4—7 נאכמ.

אַ בשורה טובה פאר ארטאדאקסישע עלטערן!

די לייטונג פון ארטאדאקסישען לעהר-אנשטאלט

„דרכי-נעם" לודז, קילינסקי 50

טעלעפאן 26-35

מאכט בעקאנט, אז נאך גרויסע מיה איז אונז געלונגען צו ערפילען דעם וואונש פון די עלטערן, נעמליך: צו עפענען צום נייעם שול-יאהר

גימנאזיאַל-קורסען

אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען שול-דירעקטאר ז. פויזנער.

פארלויפיג ווערט געעפענט IV, V און VI קל. גלייכצייטיג איז אויך נעעפענט געווארען העכערע מחלקות אין די „מתיבתא לתלמוד ולהוראה" אום צו ערמעגליכען די תלמידים זיך צו פער-פאלקאמען אי אין למודי קדש, אי אין למודי חול.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין די קאנצעלאריע פון 9—1 און פון 4—7 אווענד.

די דירעקציע.

די 7-קלאסיגע שולע פון

ב. האַמער, ווסכאדניא 45

מאכט בעקאנט, דאס שילער ווערען אנגענומען אין אלע קלאסען אין דער קאנצעלאריע יעדען טאג פון 10—2 נאכמ. און פון 4—8 אווענד. די שולע פארבערייטעט אין דער 2-טער קלאס פון יודישען גימנאזיום.

עס עקזיסטירט אויך אַ מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע.

די למודים פאנגען אן דעם 3,9 ד. י.

מיט אכטונג ב. האַמער, ווסכאדניאַ 45.

7-io klasowa szkoła męska

(z pr. szk. państw.)

Sz. Szuldenrajna

29 POŁUDNIOWA 29

איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאמען מיט וועלטליכע בילדונג א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע און תנ"ך, העבראיש ווי אויך תלמוד.

דאס לעהר-פערסאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. אין פארבערייטונגס-קל. ווערען אנגענומען שילער פון $5^{1}/_{2}$ יאהר אהן שום קענטניס. איינשרייבען אין אלע קלאסען טעגליך פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6 נאכמ.

די למודים הויבן זיך אן זונטאג, ד. 1 וושעשען ד. י.

אנאנסען-פרייז

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ערשטער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60—
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18—
[illegible] 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אין לאדז — 5 זל. [illegible]
אַ חודש; אין אויסלאנד — 6 זל.
פאר'ן אינהאלט און פערמיקען די אנאנסען אין דער [illegible]
די אדמיניסטראציע אין [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Kruczkowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.